

Odkaz:

Rozsudek Soudu prvního stupně (třetího rozšířeného senátu) ze dne 8. října 1996, Compagnie maritime belge transports SA a další proti Komisi Evropských společenství, spojené věci T-24/93, T-25/93, T-26/93 a T-28/93, Recueil 1996, s. II-1201¹

Klíčová slova:

Hospodářská soutěž – Mezinárodní námořní doprava – Liniové konference – Nařízení (EHS) č. 4056/86 – Ovlivnění obchodu – Společné dominantní postavení – Provádění dohody, která poskytuje výlučné právo – Bojové lodě – Věrnostní slevy – Pokuty – Kritéria posouzení

Předmět:

Zrušení rozhodnutí Komise 93/82/EHS ze dne 23. prosince 1992 v řízení podle článku 85 Smlouvy o EHS (IV/32.448 a IV/32.450: Cewal, Cowac, Ukwal) a článku 86 Smlouvy o EHS (IV/32.448 a IV/32.450: Cewal) (Úř. věst. 1993, L 34, s. 20)

Skutkové okolnosti a právní otázky:

Skutkový základ sporu

¹ Na základě stížností podaných Komisi podle článku 10 nařízení Rady (EHS) č. 4056/86 ze dne 22. prosince 1986, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článkům 85 a 86 Smlouvy v námořní dopravě (Úř. věst. L 378, s. 4, dále jen „nařízení č. 4056/86“), zahájila Komise šetření týkající se praktik liniových konferencí působících na linkách mezi Evropou a západní Afrikou.

² Jednu ze stížností podalo Association of Independent West African Shipping Interests (dále jen „Aiwasi“), sdružení nezávislých lodních společností Společenství, tj. lodních společností nepatřících do žádné liniové konference. Grimaldi, nezávislá lodní společnost sídlící v Palermu, a Cobelfret, nezávislá lodní společnost sídlící v Antverpách, (společně dále nazývané „G a C“) jsou zakládajícími členy Aiwasi. Od července 1985 zavedly G a C společnou službu zajišťující dopravní spojení mezi severní Evropou a Zairem.

³ Associated Central West Africa Lines (dále jen „Cewal“) je liniovou konferencí se sekretariátem v Antverpách. Sdružuje lodní společnosti, které zajišťují pravidelné linkové spojení mezi přístavy v Zairu a v Angole a přístavy v Severním moři, s výjimkou Spojeného království.

⁴ Compagnie maritime belge SA (dále jen „CMB“) je holdingovou společností skupiny CMB. Tato skupina působí zejména v oblasti provozování a správy lodí a provozování operací námořní dopravy. Dne 7. května 1991 byly její linkové a intermodální služby vyčleněny do samostatného právního subjektu, Compagnie maritime belge transports SA (dále jen „CMBT“), a to s účinností od 1. ledna 1991.

¹ Jednací jazyky: angličtina, němčina a nizozemština

5 Dafra-Lines A/S (dále jen „Dafra-Lines“) je členem Cewal. Od 1. ledna 1988 je členem skupiny společností CMB.

6 Deutsche Afrika-Linien GmbH & Co. (dále jen „DAL“) je členem konference Cewal. Do 1. dubna 1990 byla jediným akcionářem společnosti Woermann-Linie Afrikanische Schifffahrts-Gesellschaft mbH. K tomuto datu převedla své akcie na CMB, která od 1. ledna 1991 zahrnuje činnost této společnosti do CMBT.

7 Nedlloyd Lijnen BV (dále jen „Nedlloyd“) je rovněž členem Cewal.

8 Po skončení šetření přijala Komise rozhodnutí 93/82/EHS ze dne 23. prosince 1992 v řízení podle článku 85 Smlouvy o EHS (IV/32.448 a IV/32.450: Cewal, Cowac, Ukwal) a článku 86 Smlouvy o EHS (IV/32.448 a IV/32.450: Cewal) (Úř. věst. 1993, L 34, s. 20) (dále jen „rozhodnutí“). Toto rozhodnutí konstatovalo porušení článku 85 ze strany tří liniových konferencí a porušení článku 86 ze strany členů Cewal, a v důsledku toho uložilo některým z nich pokutu. Rozhodnutí lze shrnout takto.

Prezentace rozhodnutí

Právní rámec provozování mezinárodní nákladní námořní dopravy

9 Pro určitou námořní trasu jsou podrobnosti rozdělení lodního nákladu převáženého liniovou konferencí stanoveny v obchodním kodexu vypracovaném Konferencí OSN pro obchod a rozvoj (dále jen „kodex UNCTAD“), a zejména v pravidle „40: 40: 20“. Podle tohoto pravidla je lodním společností zemí nacházejících se na koncích dané námořní trasy přiděleno po 40 % nákladů převážených konferencí, přičemž zbylých 20 % je přiděleno lodním společnostem třetích zemí, které jsou členy téže konference.

10 Krom toho, politika afrických států v oblasti mezinárodní námořní dopravy je harmonizována prostřednictvím Ministerské konference států západní a střední Afriky pro námořní dopravu (CMEAOC), založené v roce 1975. Tato konference přijala různá usnesení nabádající africké státy, aby vlastní náklad přenechávaly přednostně svým vnitrostátním lodním společnostem a aby přijaly systémy pro dohled nad účinným používáním „klíče pro rozdělení“ dopravy, jak je stanoven v kodexu UNCTAD.

11 Na námořní trase spojující severní Evropu se Zairem je rozdělení nákladů podle pravidla 40: 40: 20 kodexu UNCTAD provedeno třemi druhy opatření:

- účast Compagnie maritime zaïroise (dále jen „CMZ“) jakožto člena konference Cewal;
- zavedení normativního rámce zairskými orgány, který vychází z Ordonnance-loi č. 67/272 ze dne 23. června 1967 a oběžníku Národní banky Zairu č. 139 (IV) ze dne 13. ledna 1972. Tento oběžník, přijatý v souvislosti s předpisy o devizové

kontrole, stanoví zejména to, že zboží dovážené do Zairské republiky z německých, belgických, nizozemských a skandinávských přístavů nebo vyvážené ze Zairské republiky do těchto přístavů by mělo být převáženo na lodích provozovatelů, kteří jsou přidruzeni k Cewal. Kromě toho, aby lodní společnosti byly donuceny nahradit ve smlouvách o přepravě uzavíraných se zasílateli systém odloženého rabatu, který byl nákladný pro zairské měnové orgány, systémem okamžitého rabatu, nebyly schválené banky již oprávněny vyřizovat v zahraničních měnách náklady námořní přepravy, která vzhledem k tomu, že nedodržela tato právní ustanovení, neměla nárok na okamžitý rabat uvedený na faktuře.

Po zveřejnění tohoto oběžníku byl do smluv uzavíraných členy Cewal skutečně zahrnut systém okamžitých rabatů. Až do roku 1985 bylo provádění systému zajišťováno zvláštní doložkou uváděnou v devizových dokumentech, která osvědčovala, že náklad byl přepravován plavidlem provozovaným Cewal („Embarquement par navire Cewal“). Oběžníkem ze dne 26. prosince 1985 oznámila Národní banka Zairu zrušení tohoto systému;

- uzavření dohody mezi [zairským] Office de gestion du fret maritime (dále jen „Ogefrem“) a Cewal, jejíž článek 1 zní:

„Ogefrem, s ohledem na zákonná práva, která mu byla udělena, a konference Cewal budou dbát na to, aby veškeré zboží přepravované v rámci působnosti konference Cewal bylo svěřováno lodním společnostem, které jsou členy této liniové konference.

Výjimky lze udělit pouze s výslovným souhlasem obou zúčastněných stran.“

Navzdory druhému pododstavci tohoto ustanovení povolil Ogefrem bez dohody s Cewal účast na přepravě do Zairu a ze Zairu jedné námořní společnosti, která není členem této konference; touto společností byla G a C.

Jednání porušující čl. 85 odst. 1 Smlouvy

¹² V době rozhodné z hlediska sporných skutečností byla přeprava mezi přístavy západní a severní Evropy a přístavy západní Afriky rozdělena mezi tři liniové konference: Cewal, Continent West Africa Conference (dále jen „Cowac“) a United Kingdom West Africa Lines Joint Service (dále jen „Ukwal“), přičemž každá z konferencí obsluhovala odlišnou síť tras.

¹³ V rozhodnutí Komise uvedla, že toto rozdělení přepravy bylo výsledkem určitých dohod uzavřených mezi těmito třemi konferencemi, jejichž účelem bylo zakázat společnostem, které jsou členy jedné konference, působit jakožto nezávislé lodní společnosti v přístavech patřících do sféry vlivu jedné ze dvou zbývajících konferencí. Aby mohla společnost působit na lince jiné konference, musela se napřed stát členem této konference.

- 14 Komise došla k závěru, že tyto dohody představují rozdělení trhu, které odporuje čl. 85 odst. 1 Smlouvy, a nemohou být vyňaty ani podle článku 3 nařízení č. 4056/86, ani podle čl. 85 odst. 3 Smlouvy.

Jednání porušující článek 86 Smlouvy

- 15 Poté, co Komise vymezila relevantní trh, shledala, že členové konference Cewal na něm mají společné dominantní postavení. Dále kvalifikovala jako zneužívající ve smyslu článku 86 Smlouvy tři praktiky zavedené členy konference s cílem vyloučit hlavního nezávislého konkurenta v dotyčné přepravě, jmenovitě:

- účast na provádění dohody o spolupráci s Ogefrem a opakované žádosti, aby byla přísně dodržována;
- měnění přepravních tarifů konference vzhledem k platným tarifům tak, aby byly získány tarify stejné nebo nižší, než jsou tarify účtované hlavním nezávislým konkurentem pro lodě odplouvající téhož dne nebo v nejbližších dnech (praktika známá jako „bojové lodě“). Podle rozhodnutí celý systém vyústil v to, že členové Cewal utrpěli ztráty;
- zavedení věrnostních ujednání v rozsahu až 100 % (včetně na zboží prodávané vyplaceně na palubu lodí - FOB), která jdou nad rámec ustanovení čl. 5 bodu 2 nařízení č. 4056/86 a která zahrnují používání „černých listin“ neloajálních zasílatelů.

Výrok rozhodnutí a uložené sankce

- 16 Ve výroku rozhodnutí je konstatováno porušení čl. 85 odst. 1 Smlouvy (článek 1) a článku 86 Smlouvy (článek 2). Rozhodnutí nařizuje podnikům ukončit tato protiprávní jednání (článek 3) a neopakovat protiprávní jednání uvedené v článku 1 (článek 4). Doporučuje uvést věrnostní ujednání v soulad s ustanoveními čl. 5 bodu 2 nařízení č. 4056/86 (článek 5). Na základě čl. 19 odst. 2 tohoto nařízení uděluje z důvodu zneužití dominantního postavení konstatovaného v článku 2 tyto pokuty (článek 6):

- 9,6 milionů ECU pro CMB;
- po 200 000 ECU společně společnostmi Dafra-Lines a Deutsche Afrika Linien-Woermann Linie;

– 100 000 ECU pro Nedlloyd Lijnen BV.

Pokuty měly být zaplacený do tří měsíců od oznámení rozhodnutí. Pro případ nezaplacení byl automaticky uložen úrok s roční sazbou 13,25 % (článek 7).

Řízení

17 Návrhem došlým kanceláři Soudu dne 19. března 1993 podaly CMB a CMBT žalobu zapsanou pod číslem T-24/93, jejímž předmětem je zrušení rozhodnutí.

18 Samostatným podáním zapsaným v kanceláři Soudu dne 13. dubna 1993 podala CMBT také návrh na předběžné opatření s cílem dosáhnout odkladu vykonatelnosti, až do vyhlášení rozsudku Soudu ve věci samé, jednak článků 6 a 7 výroku rozhodnutí v rozsahu, v němž ukládají CMB pokutu, a jednak článku 3 rozhodnutí v rozsahu, v němž ukládá konferenci Cewal a jejím členům ukončit dohodu o spolupráci s Ogefrem.

19 Usnesením ze dne 13. května 1993 (CMBT v. Komise, T-24/93 R, Recueil, s. II-543) povolil předseda Soudu vedlejší účastenství G a C v řízení o předběžném opatření a návrh na předběžné opatření zamítl.

20 Usnesením ze dne 23. července 1993 (nezveřejněným ve Sbírce rozhodnutí) povolil předseda druhého senátu Soudu vedlejší účastenství G a C ve sporu na podporu návrhových žádání žalované a částečně vyhověl žádosti žalobkyň směřující k tomu, aby některé části žaloby a jejich příloh byly označeny za důvěrné vůči G a C.

21 Usnesením ze dne 21. března 1994 (nezveřejněným ve Sbírce rozhodnutí) předseda druhého senátu Soudu částečně vyhověl žádosti žalobkyň směřující k tomu, aby některé části žalobních odpovědí, repliky a dupliky, jakož i jejich příloh, byly označeny za důvěrné vůči G a C.

22 Usnesením ze dne 19. března 1996 (nezveřejněným ve Sbírce rozhodnutí) zamítl předseda třetího rozšířeného senátu Soudu žádost žalobkyň směřující k tomu, aby některé výňatky z odpovědí Komise na písemné otázky položené Soudem a některé přílohy těchto odpovědí byly označeny za důvěrné vůči G a C.

23 Návrhy došlými kanceláři Soudu ve dnech 19. a 22. března 1993 podaly Dafra-Lines, DAL a Nedlloyd žaloby. Tyto žaloby byly zapsány pod čísly T-25/93, T-26/93 a T-28/93 a jejich předmětem je zrušení rozhodnutí.

24 Po vyslechnutí zprávy soudce zpravodaje Soud (třetí rozšířený senát) rozhodl o zahájení ústní části řízení bez dokazování. V rámci organizačních procesních opatření však vyzval účastnice řízení, aby předložily některé písemnosti a odpověděly na několik písemných otázek.

25 Řeči účastnic řízení a jejich odpovědi na ústní otázky byly vyslechnuty na veřejném jednání dne 26. března 1996.

Návrhová žádání účastnic řízení

26

Ve věci T-24/93 žalobkyně navrhuje, aby Soud:

- zrušil rozhodnutí v celém rozsahu;
- podpůrně:
 - zrušil nebo alespoň snížil pokutu uloženou žalobkyni;
 - přikázal Komisi, aby předložila veškeré písemnosti týkající se výpočtu výše pokuty;
- v každém případě uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

Komise navrhuje, aby Soud:

- zamítl žalobu;
- uložil žalobkyním náhradu nákladů řízení, včetně nákladů spojených s návrhem na předběžné opatření.

Vedlejší účastnice navrhuje, aby Soud:

- zamítl žalobu;
- uložil žalobkyním náhradu nákladů řízení, včetně nákladů vzniklých Komisi a vedlejším účastnicím v souvislosti s návrhem na předběžné opatření.

27

Ve věci T-25/93 žalobkyně navrhuje, aby Soud:

- zrušil rozhodnutí;
- podpůrně:

- zrušil nebo alespoň snížil uloženou pokutu;
 - přikázal Komisi, aby předložila veškeré písemnosti týkající se výpočtu výše pokuty;
- v každém případě uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

28 Ve věci T-26/93 žalobkyně navrhuje, aby Soud:

- zrušil rozhodnutí;
- podpůrně, zrušil nebo alespoň snížil pokutu uloženou žalobkyni;
- uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

29 Ve věci T-28/93 žalobkyně navrhuje, aby Soud:

- zrušil zcela nebo částečně rozhodnutí;
- zrušil nebo alespoň snížil pokutu uloženou žalobkyni;
- přijal opatření, která bude považovat za vhodná;
- uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

30 Ve věcech T-25/93, T-26/93 a T-28/93 žalovaná navrhuje, aby Soud:

- zamítl žalobu;
- uložil žalobkyni náhradu nákladů řízení.

31 Poté, co byly účastnice řízení v tomto ohledu vyslechnuty během jednání, rozhodl Soud (třetí rozšířený senát) o spojení všech čtyř věcí pro účely rozsudku.

K hlavním návrhovým žádáním směřujícím ke zrušení rozhodnutí

32 Žalobkyně se na podporu svých návrhových žádání směřujících ke zrušení dovolávají čtyř žalobních důvodů. Zaprvé, ve věci T-26/93 uplatňuje žalobkyně žalobní důvod vycházející z procesních vad. Zadruhé, žalobkyně tvrdí ve věcech T-24/93, T-25/93 a T-28/93, že sporné praktiky neovlivňují obchod uvnitř Společenství, a ve věcech T-24/93 a T-25/93, že dotyčné trhy nejsou součástí společného trhu. Zatřetí, ve věcech T-24/93, T-25/93 a T-26/93 žalobkyně zpochybňuje, že cílem nebo účinkem sporných praktik bylo narušení hospodářské soutěže ve smyslu čl. 85 odst. 1 Smlouvy. Začtvrté, ve všech věcech žalobkyně tvrdí, že sporné praktiky nepředstavují zneužití dominantního postavení ve smyslu článku 86 Smlouvy.

1. *K prvnímu žalobnímu důvodu vycházejícímu z procesních vad, které mají dopad na legalitu rozhodnutí*

Argumenty účastnic řízení

33 Ve věci T-26/93 žalobkyně DAL tvrdí, zaprvé, že oznámení námitek ze dne 14. srpna 1990, adresované společnosti Woermann-Linie Afrikanische Schiffahrts-Gesellschaft mbH, nebylo určeno jí. V této době již totiž byla tato společnost prodána CMB s účinností od 1. dubna 1990 a DAL již nebyla členem Cewal. Námitky formulované Komisí byly zaslány členům konference uvedeným v příloze A tohoto oznámení, v níž žalobkyně není uvedena. Za těchto okolností bylo rozhodnutí přijato při nedodržení práva na obhajobu (rozsudek Soudního dvora ze dne 11. listopadu 1981, IBM v. Komise, 60/81, Recueil, s. 2639). Zadruhé, článek 6 rozhodnutí ukládá pokutu společnosti Deutsche Afrika Linien-Woermann Linie, která neexistuje. Pokud rozhodnutí ukládá pokutu svým adresátům, jako v projednávaném případě, musí být tito jasně identifikovatelní. Jelikož rozhodnutí neupřesňuje, zda se týká DAL nebo Woermann-Linie Afrikanische Schiffahrts-Gesellschaft mbH, trpí procesní vadou.

34 Komise úvodem připomíná, že žalobkyně byla původně jediným akcionářem Woermann-Linie Afrikanische Schiffahrts-Gesellschaft mbH a že od 1. dubna 1990 převedla svůj podíl na CMB. Pokud jde o adresáta oznámení námitek, Komise tvrdí, že jak vyplývá z přílohy K 7 žaloby, žalobkyně obdržela oznámení námitek a odpověděla na něj, takže nelze hovořit o porušení práva na obhajobu. Co se týče adresáta rozhodnutí, Komise uplatňuje, že žalobkyně musela vědět, že se rozhodnutí týká její odpovědnosti za jednání Woermann-Linie, jejímž jediným akcionářem byla v rozhodné době žalobkyně – která působila v západní a střední Africe pouze pod názvem Woermann-Linie. Za těchto okolností se Komise domnívá, že žalobkyně nemá pravdu, když tvrdí, že námitky byly adresovány jinému podniku než tomu, kterému je určeno rozhodnutí.

Závěry Soudu

35 Soud konstatuje především, že žalobkyně DAL byla až do 1. dubna 1990 jediným akcionářem Woermann-Linie Afrikanische Schifffahrts-Gesellschaft mbH. Jak vyplývá z přílohy K 7 žaloby, žalobkyně odpověděla na oznámení námitek a nepopírá, že o něm věděla. Dále, jak sama sdělila v úvodu své odpovědi, žalobkyně odpověděla na oznámení námitek vydané na jméno Woermann-Linie, jelikož dotčené skutečnosti předcházely prodeji její dceřiné společnosti. Za těchto okolností se Soud domnívá, že první část žalobního důvodu, vycházející z porušení práva na obhajobu, musí být zamítnuta.

36 Zadruhé Soud konstatuje, že v souladu s přílohou I rozhodnutí byla adresátem rozhodnutí společnost „Deutsche Afrika Linien-Woermann Linie“. Je nesporné, že tento název sám o sobě neodpovídá názvu žádné právně existující společnosti. Avšak jak už bylo řečeno, žalobkyně nemůže tvrdit, že nepochopila, že oznámení námitek se týká jí jakožto mateřské společnosti Woermann-Linie v rozhodné době. Proto se Soud domnívá, že formulace uvedená v příloze I rozhodnutí a v jeho článku 6, spočívající ve spojení a smrštění názvů mateřské a dceřiné společnosti, žalobkyni jasně naznačuje, že rozhodnutí je určeno jí a že jí byla uložena pokuta z důvodu jednání její bývalé dceřiné společnosti, jejímž jediným akcionářem byla až do 1. dubna 1990 a pod jejímž názvem působila v západní a střední Africe.

37 Následkem toho je třeba první žalobní důvod zamítnout.

2. K druhému žalobnímu důvodu vycházejícímu z neexistence jednání porušujícího čl. 85 odst. 1 Smlouvy

Argumenty účastnic řízení

38 Žalobkyně úvodem zdůrazňují, že vlastním cílem liniových konferencí je racionalizovat služby námořní dopravy, jak uvádí dokument nazvaný *Ke společné dopravní politice – Zpráva o námořní dopravě* [KOM (85) 90 konečný, body 62 a následující] a osmý bod odůvodnění nařízení č. 4056/86. Výhody nabízené liniovými konferencemi ospravedlňují přijetí určitých omezení hospodářské soutěže náhradou za prospěch, který ze systému mají uživatelé. Na jednání vytykané Komisí se mimoto vztahuje výjimka stanovená článkem 3 nařízení č. 4056/86.

39 Zadruhé žalobkyně tvrdí, že systém zvolený liniovými konferencemi v praxi zachovává hospodářskou soutěž mezi jejich členy vzhledem k tomu, že zcela ponechává možnost připojit se k jiné konferenci, a tedy účastnit se obchodu jakožto člen této konference. Na rozdíl od toho, co tvrdí Komise v bodě 37 rozhodnutí, postup, kdy člen určité konference přestupuje k jiné konferenci, není ani zdlouhavý, ani nejistý, jak dokládá skutečnost, že ze 45 členů patřících k jedné ze tří dotčených konferencí je 27 členů alespoň dvou z nich. Dále, pokud G a C nemohly přistoupit ke konferenci Cewal, které Komise mylně vytykala, že byla „uzavřenou“ konferencí, bylo to pouze z toho důvodu, že odmítly vyplnit dotazník pro přistoupení.

40 V replice žalobkyně zpochybňuje platnost důkazů, o které se rozhodnutí opírá. Docházejí k závěru, že tvrzení uvedené v bodě 38 odůvodnění rozhodnutí, podle kterého ujednání mezi členy konferencí zakazují jejich členům vystupovat jako nezávislé lodní společnosti v oblastech činnosti každé z obou zbývajících konferencí, je nesprávné.

41 Komise na první část žalobního důvodu namítá, že i když podle nařízení č. 4056/86 výhoda vyplývající z liniových konferencí ospravedlňuje určitá omezení hospodářské soutěže, vyloučení poskytnuté článkem 3 nařízení se nevztahuje na veškerou činnost liniových konferencí, a zejména ne na takové dohody o nesoutěžení, jaké jsou předmětem projednávané věci. Nařízení krom toho v osmém bodě odůvodnění výslovně stanoví existenci nezávislých lodních společností.

42 Na druhou část žalobního důvodu Komise namítá, že žalobkyně nemohou existenci závazku nesoutěžení mezi těmito třemi konferencemi zpochybňovat poprvé až ve stadiu repliky.

43 Pokud jde o meritum, tvrzení žalobkyň, že mezi liniovými konferencemi není žádná dohoda, je zpochybněno jak odpovědí Cewal na oznámení námitek, tak některými dalšími dokumenty předloženými Cewal. Všechny tyto dokumenty se zmiňují o závazcích, že členové jedné konference nebudou zasahovat do provozu zajišťovaného ostatními dvěma konferencemi, které trvaly i po vstupu nařízení č. 4056/86 v platnost.

44 Kromě toho je podle Komise jedinou otázkou to, zda mezi liniovými konferencemi existovaly protisoutěžní dohody. To, že část provozu případně mohly převzít nezávislé lodní společnosti, je proto nerelevantní. Stejně tak tvrzení, že hospodářská soutěž mezi těmito třemi konferencemi byla zachována díky svobodě členů jedné konference připojit se k jiné konferenci, není případné, jelikož účelem předmětných dohod je omezit hospodářskou soutěž. Co se týče uzavřeného charakteru konference, Komise má za to, že toto není žádná námitka.

45 Vedlejší účastnice nepředložily k tomuto bodu žádná vyjádření.

Závěry Soudu

46 Úvodem Soud konstatuje, že dohody mezi konferencemi, podle nichž členové jedné konference nesmějí působit jakožto nezávislé lodní společnosti v oblasti činnosti jiné konference, která je stranou příslušné dohody, jsou výslovně zmíněny v dálnopise prezidenta Cewal adresovaném Cowac ze dne 6. října 1989 a v zápise z jednání Zaïre Pool Committee ze dne 19. září 1989. Cewal ostatně výslovně připustila existenci těchto dohod ve své odpovědi na oznámení námitek. Proto musí být žalobní důvod vycházející z neexistence dohod mezi konferencemi zamítnut, aniž by bylo třeba se vyjadřovat k tomu, zda jde o nový důvod ve smyslu jednacího řádu.

47 Žalobkyně se dále snaží argumentovat v tom smyslu, že takovéto dohody nemohou představovat jednání porušující článek 85 Smlouvy.

48 V tomto ohledu Soud především připomíná, že s ohledem na obecnou zásadu zákazu protisoutěžních kartelových dohod stanovenou v čl. 85 odst. 1 Smlouvy musí být

odchylná ustanovení, začleněná do nařízení o výjimce, z podstaty věci vykládána restriktivně (rozsudek Soudu ze dne 22. dubna 1993, Peugeot v. Komise, T-9/92, Recueil, s. II-493, bod 37). To je také případ ustanovení nařízení č. 4056/86, které vyjímá některé dohody ze zákazu podle čl. 85 odst. 1 Smlouvy, jelikož článek 3 tohoto nařízení představuje blokovou výjimku ve smyslu čl. 85 odst. 3 Smlouvy.

49 Z tohoto důvodu se Soud domnívá, že žalobkyně nemohou úspěšně tvrdit, že na sporné praktiky se vztahuje vynětí podle čl. 3 písm. c) nařízení č. 4056/86, které se týká koordinace nebo přidělování odjezdů a příjezdů „mezi členy konference“, jelikož předmětem projednávané věci jsou dohody o přidělování mezi konferencemi. Kromě toho vynětí stanovené článkem 3 se týká dohod, jejichž hlavním cílem je společné stanovování tarifů, což není tento případ.

50 Pro účastnice řízení navíc není užitečné tvrdit, že vlastní účel liniové konference byl uznán jako prospěšný, což Komise nepochybně. Tato okolnost sice může odůvodňovat výjimky poskytnuté nařízením, nemůže však znamenat, že každé zhoršení hospodářské soutěže způsobené liniovými konferencemi se vymyká zásadě zákazu, kterou stanoví čl. 85 odst. 1 Smlouvy.

51 Soud se domnívá, že zbývající argumenty žalobkyň nejsou relevantní. Důvody, proč G a C nemohly přistoupit k Cewal, nejsou podstatné, jelikož předmětné ohrožení hospodářské soutěže spočívá v existenci dohod mezi konferencemi. Stejně tak okolnost, že přistoupení ke konferenci není ani zdlouhavé, ani nejisté, je irelevantní, jelikož vlastním účelem dohod je zakázat členům jedné konference obsluhovat jako nezávislí provozovatelé trasu, která patří jiné konferenci.

52 Žalobní důvod vycházející z neexistence jednání porušujícího článek 85 Smlouvy proto musí být zamítnut.

3. K třetímu žalobnímu důvodu vycházejícímu z neexistence jednání porušujícího článek 86 Smlouvy

K první části žalobního důvodu týkající se neexistence společného dominantního postavení členů Cewal

Pokud jde o kolektivní charakter postavení členů Cewal na trhu

– Argumenty účastnic řízení

53 Žalobkyně tvrdí, že článek 86 Smlouvy zakazuje zneužití dominantního postavení jedním nebo více podniky, ale nikoli skutečnost, že jeden nebo více podniků zaujímá dominantní postavení, ať už individuální nebo společné. Z toho vyplývá, že pojem zneužívání společného dominantního postavení je použitelný pouze ve výjimečné situaci, kdy podniky společně zneužívají svá individuální dominantní postavení; jinak by byl článek 85 Smlouvy zbaven svého užitečného účinku.

- 54 Podle žalobkyň v rozsudku ze dne 10. března 1992, *Vetro a další v. Komise* (T-68/89, T-77/89 a T-78/89, Recueil, s. II-1403), Soud pouze v zásadě připustil možnost společného dominantního postavení. V žádném případě tento rozsudek, který se v bodě 358 odvolává na liniové konference, nemůže být vykládán tak, že zakládá domněnku, že členové liniové konference zaujímají společné dominantní postavení. V rozporu s pravidlem, které Soud stanovil v bodě 360 výše uvedeného rozsudku *Vetro a další, Komise* pouze „recyklovala“ skutečnosti údajně zakládající porušení článku 85, ale vyňaté podle nařízení č. 4056/86, na skutečnosti sankcionované podle článku 86. Komise sice v projednávaném případě konstatovala, že mezi členy Cewal existuje společný sazebník, avšak neprokázala, na rozdíl od svého rozhodnutí 92/262/EHS ze dne 1. dubna 1992 v řízení podle článků 85 a 86 Smlouvy o EHS (IV/32.420 – Výbory rejdařů francouzské západní Afriky) (Úř. věst. L 134, s. 1, body 53 a následující), existenci společného dominantního postavení.
- 55 Podle Komise, která se odvolává zejména na výše uvedený rozsudek *Vetro a další* (body 358 a 359), již není možné popřít existenci společně držených dominantních postavení. V dotyčném rozsudku Soud ostatně citoval liniové konference jako příklad skupin podniků, které se mohou nacházet v takovém postavení. Podle rozsudku Soudu může být dominantní postavení drženo dvěma nebo více nezávislými hospodářskými entitami, které jsou spojeny tak úzkými hospodářskými vazbami, že společně zaujímají dominantní postavení vůči ostatním subjektům působícím na tomtéž trhu. Komise se konečně domnívá, že pojem společného dominantního postavení nikterak nečiní zbytečným článek 85 Smlouvy, který se vztahuje na horizontální kartelové dohody, které pro nedostatek patřičně silných hospodářských vazeb mezi svými členy nezakládají společné dominantní postavení na jejich straně. Článek 85 zakazuje určité formy dohodnutého jednání, zatímco článek 86 se vztahuje na jednání jednostranné. V projednávaném případě jednaly liniové konference do velké míry jako jedna a ta samá entita vůči svým zákazníkům a konkurentům. Žalobkyně krom toho nikdy nepopíraly, že takové úzké hospodářské vazby vyplývají z konferenční dohody.
- 56 Komise také napadá tvrzení, že použití článku 85 Smlouvy vylučuje použití článku 86. Podle ní je možné kumulativní použití těchto ustanovení, za předpokladu, že jsou splněny podmínky použití u obou těchto článků (rozsudek Soudu ze dne 10. července 1990, *Tetra Pak v. Komise*, T-51/89, Recueil, s. II-309, bod 21). Proto se Komise domnívá, že nemůže být obviňována, že „recyklovala“ skutečnosti, na které se vztahuje článek 85 Smlouvy, aby je mohla podřadit pod ustanovení článku 86. Jednak existence blokové výjimky nemůže být podle práva překážkou možného použití článku 86, jestliže dotyčný podnik zaujímá dominantní postavení na referenčním trhu (výše uvedený rozsudek *Tetra Pak v. Komise*, výše uvedeno, bod 25), jak to ostatně výslovně uvádí čl. 8 odst. 2 nařízení č. 4056/86, jednak na zneužití, kterých se dopustila Cewal, se nevztahovala bloková výjimka poskytovaná nařízením č. 4056/86. Komise se dále domnívá, že v rozporu s tvrzením žalobkyň neexistuje žádná judikatura, která by odůvodňovala vyloučení aplikace článku 86 Smlouvy na situaci vyplývající z tajné dohody.
- 57 Mimoto zde nemůže být řeč o „recyklování“ ve smyslu výše uvedeného rozsudku *Vetro a další*, neboť v projednávaném případě Komise dostatečně prokázala, že všechny podmínky článku 86 byly splněny.

58 Vedlejší účastnice se domnívají, že v projednávaném případě není možné mluvit o tom, že skutečnosti zakládající existenci společného dominantního postavení, jak je shledáno v rozhodnutí, byly „recyklovány“ ve smyslu výše uvedeného rozsudku Vetro a další v. Komise.

–Závěry Soudu

59 Soud se domnívá, že argumentace žalobkyň je složena ze dvou žalobních důvodů: na jedné straně žalobkyně uplatňují právní omyl, který má spočívat v závěru, že postavení členů na trhu je kolektivní povahy, a na straně druhé nedostatečné odůvodnění.

60 Zaprvé, co se týče údajného právního omylu, v tom smyslu, že podle žalobkyň se pojem společného dominantního postavení vztahuje pouze na společné zneužívání ze strany podniků, z nichž každý má dominantní postavení, je třeba zdůraznit, že podle ustálené judikatury a v rozporu s tvrzením žalobkyň může být článek 86 použit na situace, kdy několik podniků společně zaujímá dominantní postavení na relevantním trhu (výše uvedený rozsudek Vetro a další v. Komise, bod 358; rozsudky Soudního dvora ze dne 27. dubna 1994, Almelo, C-393/92, Recueil, s. I-1477, bod 42, ze dne 5. října 1995, Centro Servizi Spediporto, C-96/94, Recueil, s. I-2883, body 32 a 33, a ze dne 17. října 1995, DIP a další, C-140/94, C-141/94 a C-142/94, Recueil, s. I-3257, body 25 a 26). Dále, je sice jasné, že pouhé držení dominantního postavení nemůže představovat jednání porušující článek 86 Smlouvy, avšak tento argument nemá v projednávané věci žádný význam, protože Komise trestala zneužití dominantního postavení, a nikoli dominantní postavení jako takové.

61 Zadruhé, pokud jde o údajné nedostatečné odůvodnění, Soud úvodem připomíná, že odůvodnění rozhodnutí nepříznivě zasahujícího do právního postavení musí umožnit jeho adresátu seznámit se s důvody, které vedly k přijetí opatření, tak aby případně mohl uplatnit svá práva a ověřit, zda rozhodnutí je či není opodstatněné, a soudu Společenství vykonávat jeho přezkum (rozsudek Soudu ze dne 29. června 1993, Asia Motor France a další v. Komise, T-7/92, Recueil, s. II-669, bod 30).

62 Je třeba zdůraznit, že Soudní dvůr rozhodl, že pro uznání existence společného dominantního postavení musí být dotčené podniky mezi sebou natolik propojeny, aby přijaly stejné chování na trhu (výše uvedený rozsudek DIP a další, bod 26).

63 V rozhodnutí předloženém Soudu k přezkumu Komise výslovně odkazuje na nařízení č. 4056/86. Ustanovení čl. 1 odst. 3 písm. b) tohoto nařízení definuje liniovou konferenci jako „skupinu dvou nebo více lodních dopravců, která zajišťuje mezinárodní liniovou přepravu zboží na zvláštní trase nebo trasách v rámci stanovených zeměpisných hranic a která má dohodu nebo jiné uspořádání, v jehož rámci provozují dopravci na základě jednotných nebo společných dopravních sazeb a jakýchkoli jiných dohodnutých podmínek liniovou dopravu“. Soud bere za základ, že žalobkyně, které se několikrát dovolávají nařízení č. 4056/86, nepopírají, že Cewal je liniovou konferencí ve smyslu tohoto ustanovení.

64 Soud dále zdůrazňuje, že nařízení č. 4056/86 v článku 8 připouští použití článku 86 Smlouvy. Lodní společnosti jsou totiž díky úzkým svazkům, které mezi sebou

udržují v rámci liniové konference, schopny společně zavést na relevantním trhu postupy, které jsou jednostranným chováním. Takovéto chování může být porušením článku 86, pokud jsou splněny i ostatní podmínky použití tohoto ustanovení.

⁶⁵ V projednávaném případě Soud s ohledem na důkazy uvedené v napadeném rozhodnutí shledává, že lodní společnosti vytvořily společnou entitu, liniovou konferenci Cewal. Z rozhodnutí vyplývá, že tato struktura byla rámcem pro řadu výborů, do kterých patřili členové konference, jako například pro Zaïre Pool Committee a Special Fighting Committee často zmiňované v rozhodnutí, zejména v bodech 26, 29, 31 a 32, a Zaïre Action Committee uvedený v bodě 74. Kromě toho, jak vyplývá z článku 1 nařízení č. 4056/86, je účelem této společné struktury stanovit a uplatňovat jednotné přepravní tarify a jiné společné podmínky přepravy, o jejichž existenci Komise výslovně hovoří v bodě 61. V důsledku toho se Cewal na trhu prezentuje jako jedna a tatáž entita. Konečně, Soud poznamenává, aniž by v tomto stadiu bylo třeba zabývat se kvalifikací, že praktiky vytýkané členům Cewal a popsané v rozhodnutí odhalují úmysl společně přijmout jednotnou linii chování na trhu, aby bylo možné jednostranně reagovat na změnu, považovanou za hrozbu, soutěžní situace na trhu, na němž členové působí. Tyto praktiky, které jsou v rozhodnutí přesně popsány, představovaly prvky komplexní strategie, pro jejíž realizaci členové Cewal spojili své síly.

⁶⁶ Soud se proto domnívá, se zřetelem na rozhodnutí jako celek, že Komise dostatečně prokázala, že postavení členů Cewal na relevantním trhu bylo nezbytné posuzovat společně.

⁶⁷ Závěrem je třeba zdůraznit, že ve výše uvedeném rozsudku Vetro a další Soud v bodě 360 rozhodl, že pro zjištění jednání porušujícího článek 86 Smlouvy nestačí „recyklovat“ skutečnosti, které zakládají porušení článku 85, a vyvodit z nich, že účastníci dohody nebo protiprávní praktiky společně drží podstatný podíl na trhu, že díky samotné této skutečnosti zaujímají společné dominantní postavení a že jejich protiprávní chování představuje zneužití tohoto společného dominantního postavení. V projednávané věci tomu tak v rozporu s tvrzením žalobkyň není. Komise dostatečně prokázala, že nad rámec dohod uzavřených mezi lodními společnostmi konference Cewal, které nejsou zpochybňovány, existovaly mezi těmito společnostmi vazby, které vedly k přijetí jednotného chování na trhu. Za těchto okolností byla Komise plně oprávněna se domnívat, že článek 86 lze použít, s výhradou, že budou splněny i ostatní podmínky vyžadované tímto ustanovením.

⁶⁸ S přihlédnutím ke všem těmto poznatkům musí být první část tohoto žalobního důvodu zamítnuta.

Pokud jde o dominantní charakter postavení členů Cewal

–Argumenty účastnic řízení

⁶⁹ Závěr, že postavení na trhu je dominantní, nemůže být podle žalobkyň vyvozen z pouhé existence velikých podílů na trhu (rozsudky Soudního dvora ze dne 14. února 1978, *United Brands v. Komise*, 27/76, *Recueil*, s. 207, a ze dne 3. července

1991, Akzo v. Komise, C-62/86, Recueil, s. I-3359, bod 60). V projednávaném případě ovšem Komise vycházela pouze z podílu na trhu, který drží konference Cewal. Každopádně skutečnost, že Cewal má výlučné právo na námořní dopravu mezi Zairem a přístavy severní Evropy, které jí bylo uděleno jednostranným svrchovaným aktem zairských orgánů, je výjimečnou okolností, která může zbavit podíly na trhu jejich případné určující povahy (výše uvedený rozsudek Akzo v. Komise, bod 60). Mimoto Komise dostatečně nezohlednila skutečnost, že obchodní politika konference Cewal a jejích členů byla do značné míry diktována zairskými orgány.

70 Žalobkyně tvrdí, že s přihlédnutím k judikatuře Soudního dvora (rozsudek Soudního dvora ze dne 13. února 1979, Hoffmann-La Roche v. Komise, 85/76, Recueil, s. 461) je schopnost udržet si dominantní postavení podstatným faktorem pro posouzení existence tohoto postavení. Proto okolnost, že členové Cewal, přestože snížili své přepravní tarify, aby mohli čelit konkurenci ze strany G a C, ztratili část podílu na trhu a jejich současný podíl činí pouze 64 %, stačí k tomu, aby bylo prokázáno, že nezaujímají dominantní postavení.

71 V replice žalobkyně tvrdí, že Komise fiktivně zvýšila podíl Cewal na trhu tím, že nevzala v úvahu dopravu z francouzských přístavů a do těchto přístavů, přestože měla za to, že tyto trasy jsou platnými alternativami tras obsluhovaných členy Cewal. Uplatňují také, že Cewal a G a C působí z velké části na rozdílných trzích, jmenovitě na trhu kontejnerové a konvenční lodní dopravy, respektive na trhu přepravy „vozového parku“.

72 Žalovaná tvrdí, že žalobní důvody týkající se vymezení trhu jsou nové, a proto nepřipustné. Dále uplatňuje, že v průběhu období, jehož se rozhodnutí týká, se podíl konference Cewal na trhu blížil 90 %, a nikoli 64 %, jak nyní tvrdí žalobkyně, aniž by navíc uvedly původ tohoto číselného údaje. V zásadě je vysoký podíl na trhu sám o sobě dostatečným důkazem o existenci dominantního postavení, ledaže jsou dány výjimečné okolnosti (výše uvedený rozsudek Hoffmann-La Roche v. Komise, bod 41). Kromě toho v bodě 59 odůvodnění rozhodnutí Komise uvedla relevantní faktory, jiné než podíl na trhu, které svědčí o existenci dominantního postavení. Komise zdůrazňuje, že žalobkyně nepřinesly žádný důkaz, který by mohl vyvrátit domněnku vyplývající z jejich podílu na trhu. Konečně, žalovaná odmítá, že pokles cen Cewal a ztráta určité části podílu na trhu znamenají, že Cewal nezaujímá dominantní postavení; dominantní postavení totiž nemůže být synonymem pro „nedobytné postavení“.

73 Vedlejší účastnice uvádějí, že ať je způsob výpočtu podílů na trhu jakýkoli, podíl členů konference na trhu činí více než 90 %, takže konference v každém případě zaujímá dominantní postavení.

–Závěry Soudu

74 Soud úvodem konstatuje, že žalobní důvod vycházející ze špatného vymezení relevantního trhu, vznesený poprvé ve stadiu repliky, je novým žalobním důvodem ve smyslu čl. 48 odst. 2 jednacího řádu. Jako takový a jelikož nic nenasvědčuje tomu, že je založen na právních a skutkových okolnostech, které vyšly najevo v průběhu

řízení, je nepřijatelný. Za těchto okolností je třeba se domnívat, že vymezení trhu podané v rozhodnutí je správné.

75 Kromě toho, pokud jde o domnělý rozpor v odůvodnění – který může být Soudem zkoumán i bez návrhu – v tom smyslu, že Komise považovala trasy z francouzských přístavů a do těchto přístavů za platnou alternativu, avšak současně je nevzala v potaz při výpočtu podílů na trhu, stačí konstatovat, že v bodě 54 rozhodnutí Komise jasně uvedla, proč nezahrnula do relevantního trhu dopravní trasy z francouzských přístavů nebo do nich. Za těchto okolností Komise správně vycházela z podílu členů na relevantním trhu tak, jak tento trh předem vymezila. Nemůže jí tedy být vytýkán žádný rozpor v odůvodnění.

76 Co se týče posouzení vlastního dominantního postavení, je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury může existence tohoto postavení vyplývat z více faktorů, které, pokud by byly uvažovány odděleně, by nutně nemusely být určující. Avšak mimořádně velké podíly na trhu jsou, s výhradou výjimečných okolností, samy o sobě důkazem existence dominantního postavení (výše uvedený rozsudek Akzo v. Komise, bod 60; rozsudky Soudu ze dne 12. prosince 1991, Hilti v. Komise, T-30/89, Recueil, s. II-1439, bod 92, a ze dne 6. října 1994, Tetra Pak v. Komise, T-83/91, Recueil, s. II-755, bod 109).

77 V projednávaném případě účastnice řízení nezpochybňují, že v letech 1988 a 1989, v období, které bylo vzato v úvahu při stanovení pokut, přesahoval podíl konference Cewal na trhu 90 %. Údaj 64 % uváděný žalobkyněmi, který Komise zpochybňuje, se týká pouze roku 1992, neboť podle informací dodaných žalobkyněmi byl jejich podíl na trhu v letech 1990 a 1991 vyšší než 80 %, respektive 70 %. Z toho vyplývá, že podíl Cewal na trhu zůstával v průběhu celého dotyčného období vysoký, přestože se postupně snižoval. Soud se domnívá, že zatímco udržení podílu na trhu může prokazovat, že dominantní postavení zůstalo zachováno (výše uvedený rozsudek Hoffmann-La Roche v. Komise, bod 44), snížení podílu na trhu, který přitom nadále zůstává velmi významný, nemůže samo o sobě být důkazem neexistence dominantního postavení.

78 Kromě toho Soud konstatuje, že v rozporu s tvrzením žalobkyň Komise nezaložila svoji analýzu výhradně na podílu Cewal na trhu. Z bodu 59 rozhodnutí totiž vyplývá, že v úvahu byly vzaty i jiné faktory, a to značný rozdíl mezi podílem Cewal na trhu a podílem jejího hlavního konkurenta, výhody vyplývající ze smlouvy s Ogefrem, která zajišťuje konferenci Cewal exkluzivitu, velký rozsah její sítě a jejích kapacit, frekvenci jejích služeb a také zkušenosti nabyté konferencí Cewal za několik desítek let působení na dotyčném trhu.

79 Soud se s ohledem na tyto prvky domnívá, že Komise mohla právem dojít k závěru, že zde existuje dominantní postavení.

80 Navíc je třeba zdůraznit, že argument žalobkyň založený na tom, že Cewal má výlučné právo vyplývající z dohody s Ogefrem, nic nemění na konstatování existence dominantního postavení. Původ podílu na trhu drženého žalobkyněmi totiž nemůže bránit tomu, aby situace byla kvalifikována jako dominantní postavení. Naopak, Soud se domnívá, že existence výlučného práva je faktorem, který Komise mohla užitečně zohlednit pro účely konstatování dominantního postavení.

81 Stejně tak, jelikož pojem dominantního postavení je podle ustálené judikatury pojmem objektivním, tvrzený vliv zairských orgánů na obchodní politiku Cewal nebo jejích členů, za předpokladu, že by byl prokázán, nemůže ovlivnit konstatování samotné existence dominantního postavení. Tento argument je tedy irelevantní.

82 S ohledem na všechny tyto poznatky musí být první část žalobního důvodu zamítnuta v plném rozsahu.

K druhé části žalobního důvodu týkající se neexistence zneužití

Pokud jde o dohodu Cewal-Ogefrem

–Argumenty účastnic řízení

83 V replice žalobkyně tvrdí, že Komise, nerespektujíc právo na obhajobu, zaujala protichůdné postoje v oznámení námitek, které směřovalo proti získání výlučného práva uděleného svrchovaným aktem zairských orgánů, a v rozhodnutí, které konferenci Cewal odsuzuje pouze za účast na provádění dohody. Předseda Soudu ostatně v bodě 33 výše uvedeného usnesení CMBT v. Komise prohlásil, že článek 3 výroku rozhodnutí nepřikazuje svým adresátům ukončit dohodu o spolupráci s Ogefrem.

84 Pokud jde o meritum, v první části argumentace žalobkyně tvrdí, že Ogefrem není podnikem ve smyslu článků 85 ani 86 Smlouvy. Tyto články se proto na něj nevztahují (rozsudek Soudního dvora ze dne 4. května 1988, Bodson, 30/87, Recueil, s. 2479, bod 18).

85 V druhé části své argumentace žalobkyně uvádějí, že jednání, které jim je vytýkáno, nemůže představovat porušení článku 86 Smlouvy.

86 Uplatňují především to, že dohoda o spolupráci mezi Cewal a Ogefrem není výsledkem nátlaku ze strany Cewal, nýbrž jí byla vnucena zairskými orgány v jejich zájmu. Tato dohoda je ve skutečnosti koncesní dohodou, kterou Ogefrem v souladu s pravomocemi, jež mu byly svěřeny zairskými orgány, uděluje konferenci Cewal výlučné právo. Smluvní ustanovení dohody se týkají pouze doplňkových práv. Článek 86 Smlouvy nebrání tomu, aby podnik požívající právoplatné exkluzivity učinil kroky, které mu zajistí, že tato exkluzivita bude respektována.

87 Žalobkyně dodávají, že exkluzivita, kterou Ogefrem poskytl liniové konferenci Cewal, je také přímým důsledkem dvoustranné dohody uzavřené v roce 1981 mezi Zairem a Belgií, která vstoupila v platnost v roce 1983. Ustanovení čl. 3 odst. 3 této dohody totiž vyžaduje, aby veškerý náklad v obchodě mezi Belgií a Zairem byl rozdělen podle klíče 40: 40: 20. Je tedy překvapivé, že Komise namítá článek 86 Smlouvy proti dohodě zakotvené mezinárodním závazkem, jejíž uzavření vedlo Komisi k tomu, aby podala žalobu podle článku 169 Smlouvy.

88 Žalobkyně kromě toho tvrdí, že přimět určitou vládu jednat nemůže být samo o sobě zneužitím ve smyslu článku 86 Smlouvy. V tomto ohledu se odvolávají na americkou judikaturu, a zejména na doktrínu zvanou „akt svrchovanosti“, podle které podnik nemůže být trestán za to, že přiměl určitou vládu přijmout určitý akt, a to ani když tento akt omezuje hospodářskou soutěž (rozsudek Nejvyššího soudu Spojených států, *American Banana v. United Fruit*, 213 US, 347-358, 53 L ed 826, 1909), a na doktrínu zvanou „Noerr-Pennington“, podle které do oblasti působnosti protitrustových právních předpisů nespadá sdělení informací vládním orgánům za účelem ovlivnění jejich chování (rozsudek Nejvyššího soudu Spojených států, *Eastern Railroad Presidents Conference v. Noerr Motor Freight Inc.*, 365 US 127, 5 L ed 2d 464, 1961; rozsudek Nejvyššího soudu Spojených států, *United Mine Workers v. Pennington*, 381 US 657, 14 L ed 2d, 1965). Podle žalobkyň právo Společenství a článek 10 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, týkající se svobody projevu, jsou s těmito zásadami naprosto slučitelné. Tomu neodporuje ani rezoluce OECD přijatá v roce 1987, na kterou se rozhodnutí odvolává, neboť tato rezoluce není závazná. Konečně, se zřetelem k zásadě mezinárodní zdvořilosti by soudy jednoho státu neměly posuzovat akty jiného státu, k nimž došlo na jeho vlastním území.

89 Ve třetí části své argumentace žalobkyně uplatňují, že rozhodnutí nestanoví, že se členové konference podíleli na vypracování nebo provádění dohody. V tomto ohledu zdůrazňují, že dohoda o spolupráci mezi Cewal a Ogefrem uzavřená dne 18. prosince 1985 předchází rozhodnutí Národní banky Zairu s datem 26. prosince 1985, které pozastavuje dříve uloženou povinnost doložit, že náklad byl dopravován lodí provozovanou konferencí Cewal. Komise tedy nemůže tvrdit, že dohoda byla uzavřena, aby obnovila ochranu ztracenou v důsledku rozhodnutí Národní banky Zairu. Kromě toho, když se v roce 1983 Zair rozhodl, že zřídí Ogefrem, konference Cewal již ovládala významnou část trhu, a udělení exkluzivity na dopravu proto nebylo vnímáno jako posílení postavení této konference.

90 Žalobkyně zdůrazňují, že důvodem, proč požádaly Ogefrem, aby dodržel podmínky dohody, bylo jednak to, že Ogefrem v rozporu s čl. 1 druhým pododstavcem dohody uzavřené s konferencí Cewal udělil práva nezávislé lodní společnosti, aniž to předem konzultoval s konferencí, jednak to, že Cewal byla diskriminována ze strany Ogefrem ve prospěch G a C.

91 Ve čtvrté části své argumentace žalobkyně tvrdí, že při existenci střetu právních předpisů třetí země a ustanovení práva Společenství měla Komise postupovat podle čl. 7 odst. 2 písm. c) bodu i) a článku 9 nařízení č. 4056/86. Jelikož tak neučinila, dopustila se zneužití pravomoci.

92 V páté části argumentace žalobkyně zdůrazňují, že v souladu se závazky popsányi Komisí v bodě 63 výše uvedeného dokumentu nazvaného *Ke společné dopravní politice – Zpráva o námořní dopravě* neměla být konferenci ani jejím členům udělena pokuta, aniž by nejprve byla zrušena bloková výjimka, která svědčí liniovým konferencím, jak to ostatně sama Komise připustila v oznámení námitek. Tím, že nakonec udělila žalobkyním pokutu, aniž by předtím zrušila blokovou výjimku, Komise porušila zásadu legitimního očekávání.

93 Žalovaná připomíná, že rozhodnutí se omezuje na přezkoumání a odsouzení chování konference Cewal a nemůže být považováno za prostředek, jak od afrických států

získat něco, co nemohlo být získáno diplomatickou cestou, totiž volný přístup k nákladům pro všechny lodní společnosti bez ohledu na to, zda jsou, či nejsou členy některé z konferencí.

94 Domnívá se, že argumentace žalobkyň plně spočívá na předpokladu, podle ní nesprávném, že dohoda s Ogefrem byla podnikům vnučena zairským státem. Komise má za to, že dohoda mezi konferencí Cewal a Ogefrem, která zdaleka není aktem vlády nebo koncesí veřejného práva, což by vyžadovalo legislativní akt upravující výlučné právo a správní postup pro udělení tohoto práva, je dohodou o spolupráci svobodně sjednanou mezi konferencí Cewal a Ogefrem. Podle žalované obsah dohody, jednání, která předcházela jejímu uzavření, a konečně i změny provedené v původní verzi v důsledku těchto jednání dostatečně prokazují, že nejde o koncesi veřejného práva.

95 Vyvozovat z dvoustranné dohody mezi Zairem a Belgií, která stanoví rozdělení veškerého nákladu podle klíče 40: 40: 20, že uvedená dohoda je „aktem [zairské] vlády“, je podle žalované logickým omylem, jelikož přidělování veškerého nákladu, nikoli pouze nákladu převáženého konferencí, naprosto nezahrnuje nějaké výlučné právo ve prospěch konference. Komise mimoto poznamenává, že dotyčná dvoustranná dohoda vstoupila v platnost dne 13. dubna 1987, tj. po uzavření dohody s Ogefrem, takže nemůže sloužit jako právní odůvodnění pro uvedenou dohodu.

96 Co se týče provádění sporné dohody, Komise je toho názoru, že žalobkyně nepopírají, že vyvíjely velké úsilí, aby si zajistily používání doložky o exkluzivitě. Vzhledem k neexistenci státní koncese lze úsilí konference Cewal kvalifikovat pouze jako zneužití dominantního postavení, zvláště když se nezaměřovalo jen na rovné zacházení s konferencí Cewal a G a C ze strany zairského státu, nýbrž směřovalo přímo k vyloučení G a C z obchodu.

97 Odvolávka žalobkyň na odůvodněné iniciování vládních opatření, která je založena na americké judikatuře, je podle žalované irelevantní, neboť opět vychází z předpokladu, že předmětná dohoda má charakter koncese veřejného práva.

98 Žalobní důvod vycházející z porušení práva na obhajobu, který byl poprvé uplatněn v replice, je podle Komise nepřipustný a v každém případě neopodstatněný. Domnělý rozpor mezi oznámením námitek a rozhodnutím totiž vznikl pouze z nesprávného výkladu oznámení námitek. Žalobkyně si ostatně nemohou stěžovat na to, že jim rozhodnutí vytýká pouze část z námitek vyslovených v oznámení, neboť námítka týkající se skutečností nastalých před 1. červencem 1987, jako bylo např. uzavření dohody o spolupráci, nebyly do rozhodnutí převzaty. Navíc rozhodnutí nutně nemusí reprodukovat celé oznámení námitek (rozsudek Soudního dvora ze dne 7. června 1983, Musique Diffusion française a další v. Komise, 100/80, 101/80, 102/80 a 103/80, Recueil, s. 1825, bod 14).

99 Co se týče argumentu, že rozhodnutí neumožňuje poznat, do jaké míry je sama dohoda protiprávní, z rozhodnutí jednoznačně vyplývá, že odsouzeny byly pouze skutečnosti nastalé po 1. červenci 1987, datu vstupu nařízení č. 4056/86 v platnost, takže proti uzavření dohody, k němuž došlo před uvedeným dnem, nebyly podniknuty žádné kroky.

100 Vedlejší účastnice tvrdí, že v rozporu s tím, co uvádějí žalobkyně, nebylo udělení přepravních práv společnosti G a C výsledkem diskriminace konference Cewal ve prospěch společnosti G a C a že dodržely všechna pravidla vydaná Ogefrem. V tomto ohledu upřesňují, že i ony musejí stejně jako členové konference Cewal složit kauci, dodržovat administrativní pravidla stanovená Ogefrem, zaplatit Ogefrem pokutu, jestliže by tato pravidla porušily, a rovněž odvádět provizi, jejíž sazba je očividně vyšší než sazba požadovaná od členů Cewal.

101 Vedlejší účastnice také tvrdí, že dohoda o spolupráci uzavřená mezi Ogefrem a Cewal přeměnila faktický monopol na smluvní exkluzivitu a dodala konferenci Cewal tržní moc, kterou tato využila, aby vytlačila vedlejší účastnice z trhu. Pokud by neexistovala dohoda o spolupráci, uzavřela by Cewal s Ogefrem stejnou dohodu o přistoupení, jakou uzavřela G a C, bez jakéhokoli výlučného práva, které by jí umožňovalo vykonávat na Ogefrem nátlak s cílem zajistit si dodržování svého smluvního monopolu.

–Závěry Soudu

102 Úvodem Soud připomíná, že v projednávaném případě je předmětem věci zneužívání dominantního postavení, které zaujímají členové Cewal. Pro určení, zda lze použít článek 86 Smlouvy, je třeba zodpovědět pouze otázku, zda členové konference představují podniky ve smyslu článku 86 Smlouvy, což žalobkyně nepochybně, a nikoli, zda lze takto kvalifikovat Ogefrem.

103 Dále se Soud domnívá, že jelikož předmětem věci je pouze jednostranné chování Cewal, přesná povaha dohody uzavřené mezi ní a Ogefrem není rozhodná z hlediska použití článku 86 Smlouvy. I když totiž budeme předpokládat, že tato dohoda je koncesí, jak tvrdí žalobkyně, a že konference Cewal je tedy koncesionářem, nemůže to samo o sobě vylučovat zneužívající chování ze strany této konference (výše uvedený rozsudek Bodson, bod 30).

104 V projednávaném případě Soud konstatuje, že čl. 1 první pododstavec dohody o spolupráci uzavřené mezi konferencí Cewal a Ogefrem stanoví výlučné právo ve prospěch členů Cewal na všechno zboží, které má být převáženo v rámci oblasti činnosti konference, a druhý pododstavec tohoto článku výslovně zakládá možnost odchylek, s výhradou souhlasu obou stran. Nejprve je třeba připomenout, že Komise zaujala stanovisko, že nemůže stíhat samotné uzavření dohody, jelikož ta byla uzavřena před vstupem nařízení č. 4056/86 v platnost. Vzhledem k tomu, že sporné je toliko provádění dohody o spolupráci, domnívá se Soud, že čl. 1 druhý pododstavec této dohody postačuje k vyloučení jakékoli mezinárodní kolize práva. Dejme tomu, že dohoda mezi konferencí Cewal a Ogefrem je státní koncesí a jako taková může být přirovnána ke správnímu ustanovení třetí země ve smyslu článku 9 nařízení č. 4056/86; protože článek 7 tohoto nařízení týkající se kartelů není v projednávaném případě použitelný, je třeba mít za to, že dohoda obsahovala mechanismus otevření hospodářské soutěži, jímž mohlo být změněno její provádění tak, aby bylo vyhověno požadavkům článku 86 Smlouvy. Kolize mezi Smlouvou a dohodou tedy nevyplývala nevyhnutelně ze struktury dohody, která mohla být stranami změněna tak, aby se stala slučitelnou s účinnou hospodářskou soutěží.

105 Z tohoto zjištění vyplývá, že rozhodnutí se správně zaměřuje na analýzu postoje Cewal k provádění dohody. Ogefrem jednostranně udělil svůj souhlas nezávislému dopravci, v zásadě v rozsahu 2 % úhrnného zairského obchodu, ačkoli tento podíl následně stoupal. Členové Cewal za této situace podnikli kroky, aby u Ogefrem dosáhli vyloučení G a C z trhu. Z řady dokumentů, na které se Komise v rozhodnutí odvolává, jasně vyplývá, že členové Cewal připomínali Ogefrem jeho závazky, a zejména plánovali znovuzavedení výlučného systému odloženého rabatu, jestliže Ogefrem nezmění svůj postoj. Soud shledává, že i když žalobkyně zpochybňují význam, který je třeba těmto krokům připisovat, a jejich kvalifikaci jakožto zneužití, nezpochybňují, že k nim došlo. Ze zápisu z jednání Special Fighting Committee ze dne 18. května 1989 dále vyplývá, že tyto kroky byly součástí strategie určené k vytlačení nezávislého lodního dopravce G a C.

106 Pro posouzení tohoto postoje je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury ukládá článek 86 Smlouvy podniku v dominantním postavení bez ohledu na příčiny tohoto postavení zvláštní odpovědnost, že jeho chování nebude na újmu účinné a nenarušené hospodářské soutěži na společném trhu (zejména výše uvedený rozsudek ze dne 6. října 1994, Tetra Pak v. Komise, bod 114). Článek 86 se tak vztahuje na jakékoli chování podniku v dominantním postavení, které může být na překážku zachování nebo rozvoji stupně hospodářské soutěže na trhu, na němž je právě v důsledku přítomnosti tohoto podniku hospodářská soutěž již oslabena (dtto).

107 Ačkoli totiž existence dominantního postavení nezbavuje podnik nacházející se v tomto postavení práva chránit vlastní obchodní zájmy, pokud jsou ohroženy, a i když má tento podnik v přiměřeném rozsahu možnost jednat, jak uzná za vhodné, aby chránil uvedené zájmy, takové chování nemůže být povoleno, jestliže je jeho účelem posílení tohoto dominantního postavení a jeho zneužití (rozsudek Soudu ze dne 1. dubna 1993, BPB Industries a British Gypsum v. Komise, T-65/89, Recueil, s. II-389, bod 69).

108 Soud se domnívá, že podnik v dominantním postavení, který požívá výlučného práva, jež může být s jeho souhlasem zrušeno, je povinen své právo veta ohledně přístupu třetích stran na trh, přiznané mu dohodou, uplatňovat přiměřeným způsobem. V projednávaném případě, s přihlédnutím k výše popsáným skutkovým okolnostem, tak členové Cewal nečinili.

109 Za těchto okolností se Soud domnívá, že Komise byla oprávněna dojít k závěru, že členové Cewal tím, že se aktivně účastnili provádění dohody s Ogefrem a opakovaně žádali, aby byla přísně dodržována, v rámci plánu na vytlačení jediného nezávislého lodního dopravce, jemuž Ogefrem povolil přístup na trh, porušili článek 86 Smlouvy.

110 Argument žalobkyň, že podněcování vlády, aby přijala určité opatření, nemůže představovat zneužití, není relevantní, jelikož taková praktika nebyla v projednávané věci vytýkána.

111 Kromě toho se žalobkyně nemohou dovolávat žádného legitimního očekávání na základě bodu 63 výše uvedeného dokumentu Ke společné dopravní politice – Zpráva o námořní dopravě, jelikož tento bod se zabývá pouze vztahem mezi blokovou výjimkou a individuální výjimkou a nedotýká se možnosti konstatovat zneužití ve smyslu článku 86 Smlouvy a udělit z tohoto titulu pokutu.

112 Soud dále poznamenává, že žalobkyně nemohou úspěšně tvrdit, že výlučné právo přiznané jim dohodou s Ogefrem je stanoveno v dvoustranné dohodě mezi Belgií a Zairem, neboť tato dvoustranná dohoda vstoupila v platnost až 13. dubna 1987, tedy několik měsíců po uzavření dohody mezi konferencí Cewal a Ogefrem. Kromě toho čl. 3 odst. 3 dvoustranné dohody, na který se žalobkyně odvolávají, se týká režimu uplatňovaného smluvními stranami vůči lodím provozovaným jejich vnitrostátními lodními společnostmi, a nikoli některou z liniových konferencí.

113 Konečně, Soud konstatuje, že žalobní důvod vycházející z porušení práva na obhajobu, který byl uplatněn ve stadiu repliky, je novým žalobním důvodem ve smyslu čl. 48 odst. 2 jednacího řádu. Jelikož nic nenasvědčuje tomu, že tento důvod vychází z právních a skutkových okolností, které vyšly najevo v průběhu řízení, musí být prohlášen za nepřijatelný. Každopádně je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury rozhodnutí nutně nemusí být přesnou kopií oznámení námitek (rozsudek Soudu ze dne 10. března 1992, Hüls v. Komise, T-9/89, Recueil, s. II-499, bod 59). Skutečnost, že oznámení námitek hodlalo napadnout jak nabytí výlučného práva, tak i opakované zákroky Cewal s cílem dosáhnout jeho uplatňování, zatímco rozhodnutí se týká pouze těchto zákroků, se nemůže dotknout práva žalobkyň na obhajobu.

114 Za těchto okolností musí být argumentace žalobkyň týkající se dohody o spolupráci uzavřené mezi Cewal a Ogefrem odmítnuta.

Pokud jde o používání bojových lodí

–Argumenty účastnic řízení

115 Argumentace žalobkyň spočívá v zásadě na dvou bodech. Nejprve žalobkyně zpochybňují samotný pojem bojových lodí; dále tvrdí, že vytýkané jednání nemůže být zneužitím dominantního postavení ve smyslu článku 86 Smlouvy.

116 V první části své argumentace týkající se pojmu bojových lodí žalobkyně uplatňují, že Komise ve své žalobní odpovědi naznačila, že žádný z prvků tvořících protiprávní jednání není ve skutečnosti podstatný, ačkoliv jsou dovolávány v rozhodnutí, a že praktika bojových lodí se liší od praktiky predátorských cen. Žalovaná vytýká žalobkyním již pouze to, že se odchýlily od svých obvyklých tarifů s úmyslem vytlačit konkurenta. Pokud tedy má být rozhodnutí chápáno tak, že se zakládá na této nové definici, jedná se o porušení práva na obhajobu vzhledem k tomu, že by účastnice řízení byly odsouzeny za jednání, z něhož nebyly obviněny v oznámení námitek. Kromě toho Komise nemá právo doplňovat ve stadiu žalobní odpovědi odůvodnění rozhodnutí; tím jen ukazuje, že byl porušen také článek 190 Smlouvy.

117 Ve druhé části argumentace, týkající se kvalifikace praktiky použité v projednávaném případě, žalobkyně poznamenávají, že okolnost, že sami členové konference Cewal používali v různých zápisech z jednání citovaných Komisí terminologii vztahující se k „bojovým lodím“, nezbavuje Komisi povinnosti přezkoumat, zda jsou skutečně splněny podmínky pro použití článku 86 Smlouvy.

- 118 Zaprvé, co se týče dat vyplutí, Komise v bodě 74 rozhodnutí shledává, že konference Cewal nezměnila své jízdni řady ani nevykázala žádné lodi takové kotviště, aby tato loď jezdila jako konkurent G a C, takže jedna z nezbytných podmínek pro závěr o existenci dotyčné praktiky zjevně není splněna.
- 119 Zadruhé žalobkyně zdůrazňují, že se omezily na sladění svých tarifů s tarify G a C, aniž by se kdy snažily – s výjimkou tarifů pro dodávky osobních vozů – nabízet ceny nižší, než jaké nabízí nezávislý dopravce. Aby se Cewal ubránila diskriminaci, které byla ve vztahu ke G a C vystavena ze strany Ogefrem, cenové válce zahájené nezávislým dopravcem a tlaku klientely požadující obdobné tarify jako u G a C, musela reagovat a přizpůsobit se nové soutěžní situaci. Takovému jednání není zneužitím (výše uvedený rozsudek BPB Industries a British Gypsum v. Komise, bod 69).
- 120 Podle žalobkyň se Komise tím, že pro účely zjištění porušení článku 86 vycházela pouze z „mnohostranného“ charakteru stanovení přepravních tarifů, omezila na „recyklaci“ skutečností, které by bývaly mohly odůvodňovat použití čl. 85 odst. 1 Smlouvy, avšak které spadaly pod výjimku podle čl. 1 odst. 3 písm. b) a článku 4 nařízení č. 4056/86. Žalobkyně tak tvrdí, že každá změna cen s cílem sladit je s cenami konkurenta je osvobozena.
- 121 Zatřetí, Komise prokázala pouze snížení ziskových rozpětí, a nikoli to, že členové konference utrpěli ztráty, což je znak charakteristický pro vylučovací cenovou politiku zakázanou článkem 86 Smlouvy (výše uvedený rozsudek Akzo v. Komise, body 71 a 72). Komise také neprokázala, že konference Cewal disponovala „válečným fondem“, který by jí umožnil zahájit kampaň predátorských cen.
- 122 Žalobkyně, které se odvolávají na vnitrostátní judikaturu a právní teorii, se domnívají, že důkazy citované Komisí ve skutečnosti nejsou relevantní. Zvláště jde o to, že pojem bojových lodí předpokládá výskyt „ztrát“ na straně členů konference. Měl by tedy být srovnáván s praxí predátorských cen a lišit se od prostého zarovnávání vlastních tarifů podle tarifů konkurenta, motivovaného snahou soutěžit s tímto konkurentem za spravedlivých podmínek.
- 123 Začtvrté se žalobkyně domnívají, že ostatní praktiky odsuzované v rozhodnutí nemohou být pokládány za zneužívání. Jelikož jízdni řady námořní dopravy jsou zveřejňovány v tisku, nelze vytýkat Fighting Committee, že informoval členy konference o datech vyplutí lodí G a C. Stejně tak, jelikož nařízení č. 4056/86 umožňuje určování přepravních tarifů konference společnou dohodou, nemůže rozhodnutí odsuzovat společné stanovení bojových tarifů. Co se týče skutečnosti, že bojové tarify byly stanoveny odkazem na tarify nezávislého lodního dopravce, toto je vlastní běžnému konkurenčnímu určování cen. Konečně okolnost, že rozdíly mezi běžnými tarify a bojovými tarify nesli členové Cewal, je obvyklým důsledkem sdílení rizik, které je podle nařízení č. 4056/86 osvobozeno.
- 124 Zapáté žalobkyně tvrdí, že jelikož se všemi zasílateli bylo v každém okamžiku zacházeno stejným způsobem, Komise je v bodě 83 odůvodnění rozhodnutí mylně obvinila z diskriminačního stanovení cen ve smyslu čl. 86 písm. c) Smlouvy, kterážto výtka navíc nebyla uvedena v oznámení námitek.

- 125 Nakonec žalobkyně zdůrazňují, že při posouzení sporného jednání jako zneužití Komise nevzala v úvahu řadu velmi důležitých faktorů.
- 126 Komise tak ignorovala skutečnost, že v průběhu dotčeného období se podíl G a C na trhu zvýšil ze 2 na 25 %. Pokud se účinky sporného jednání nijak neprojeví na trhu, stačí to k tomu, aby toto jednání nemohlo být odsouzeno podle článku 86 Smlouvy (výše uvedený rozsudek Hoffmann-La Roche v. Komise, bod 91).
- 127 Kromě toho Komise nijak nezohlednila, že aktivity G a C se rozšiřovaly v rozporu s monopolem legálně uděleným konferenci Cewal. Za těchto okolností kroky podniknuté členy konference na ochranu tohoto monopolu nemohou být kvalifikovány jako zneužití.
- 128 Konečně, Komise opomenula skutečnost, že odvětví námořní dopravy spadá v oblasti práva hospodářské soutěže do pružnějšího, výjimečného režimu. Komise tak například připustila, že koordinace tarifů mezi liniovými konferencemi a nezávislými lodními společnostmi může být osvobozena [oznámení Komise učiněné v souladu s čl. 23 odst. 3 nařízení č. 4056/86 a čl. 26 odst. 3 nařízení Rady (EHS) č. 1017/68 týkající se věci IV/32.380 a IV/32.772 – dohody Eurocorde (Úř. věst. 1990, C 162, s. 13)]. Článek 86 Smlouvy nelze použít na sporné jednání, dokud nebude zrušena bloková výjimka, a odkaz na výše uvedený rozsudek Soudu ze dne 10. července 1990, Tetra Pak v. Komise, není v projednávaném případě relevantní. Mimoto pokud podnik požívá výjimky nebo mu je adresován „uklidňující“ dopis, nelze mu uložit žádnou pokutu bez předchozího zrušení této výjimky [rozhodnutí Komise ze dne 23. prosince 1992 v řízení podle článku 85 Smlouvy o EHS proti Schöller Lebensmittel GmbH & Co. KG – věci IV/31.533 a IV/34.072 (Úř. věst. 1993, L 183, s. 1, body 148 až 151)].
- 129 Komise odmítá, že by existoval jakýkoli rozpor mezi definicí bojových lodí v oznámení námitek a rozhodnutí na jedné straně a v žalobní odpovědi na straně druhé. Tvrdí zejména, že v rozporu s tvrzením žalobkyň rozhodnutí neodkazuje na praxi predátorských cen.
- 130 Pokud jde o meritum, Komise uvádí, že základní otázka není terminologická. Jde pouze o to, zda jednání členů Cewal představovalo běžnou a legitimní hospodářskou soutěž (výše uvedený rozsudek Hoffmann-La Roche, bod 91; rozsudek Soudního dvora ze dne 9. listopadu 1983, Michelin v. Komise, 322/81, Recueil, s. 3461, bod 70, a výše uvedený rozsudek Akzo v. Komise, body 69 a 70). V projednávaném případě byla praxe bojových lodí zneužíváním, jelikož měla za cíl vyloučit jediného konkurenta konference Cewal, totiž G a C, jinými prostředky, než jsou prostředky běžné hospodářské soutěže.
- 131 Komise uvádí, že kritéria zmiňovaná žalobkyněmi nejsou zásadními prvky praxe známé jako bojové lodě nebo zneužívajícího chování ve smyslu článku 86 Smlouvy.
- 132 Je proto bezvýznamné, zda Cewal musela změnit odjezdový řád pro lodě svých členů. Jelikož lodní společnosti konference Cewal obsluhovaly dotýčnou trasu s vysokou frekvencí, zatímco plavidla G a C se objevovala pouze každých 35 nebo 36 dní, mohla Cewal snadno určit za bojové lodě ty, které již byly uvedeny v odjezdovém řádu.

133 Stejně tak není zásadní, aby účtované tarify byly nižší než tarify G a C. Stačí, aby byly rovny, nebo aby byly nižší než tarify konkurenta, o jehož vyloučení se usiluje. Komise dodává, že žalobkyně se nemohou dovolávat žádné výjimky podle nařízení č. 4056/86, jelikož selektivní snižování tarifů konference mělo za cíl odstranit z trhu jejího jediného konkurenta.

134 Konečně, existence skutečných finančních ztrát také není zásadní. Na rozdíl od praktiky predátorských cen postačuje, aby došlo ke ztrátám příjmu, což v projednávaném případě nastalo, jak dosvědčují různé zápisy z jednání Special Fighting Committee a Zaïre Pool Committee, jakož i dálnopisová zpráva od Woermann-Linie ze dne 19. května 1988.

135 Co se týče domnělé neexistence účinku jednání, Komise tvrdí, že příslušným kritériem pro použití článku 86 Smlouvy je vylučovací chování projevené podnikem. Není relevantní, zda toto chování skutečně mělo či nemělo restriktivní účinek na hospodářskou soutěž. V projednávaném případě navíc takovýto účinek nelze vyloučit. V tomto ohledu je významné, že ke zvýšení podílů G a C na trhu – které v době těchto skutečností činily zhruba 5 až 6 % – došlo po ukončení sporných praktik.

136 Komise tvrdí, že ani obrana monopolu konference Cewal – jehož legální charakter Komise zpochybňuje – ani údajné nekalosoutěžní praktiky ze strany G a C, ani výjimka udělená nařízením č. 4056/86 nemůže ospravedlnit zneužívající jednání.

137 Vedlejší účastnice tvrdí, že konference připouští, že používala praktiku bojových lodí odsuzovanou Komisí, a že tuto praxi nelze ospravedlnit novou soutěžní situací, která nastala po vstupu G a C na trh. Potvrzují opodstatněnost kritérií používaných Komisí a poznamenávají, že z dokladů citovaných v rozhodnutí a z odpovědi konference Cewal na oznámení námitek vyplývá, že v projednávané věci jsou tato kritéria splněna.

–Závěry Soudu

138 V první části své argumentace, týkající se pojmu bojových lodí, žalobkyně uplatňují dva žalobní důvody, z nichž první je založen na porušení práva na obhajobu a druhý na porušení článku 190 Smlouvy. Úvahy žalobkyň spočívají na tvrzení, že Komise ve své žalobní odpovědi pozměnila definici jednání, které žalobkyním vytýkala v rozhodnutí.

139 Soud konstatuje, že v bodech 73 a 74 rozhodnutí Komise uvedla tři prvky, ze kterých se skládá praktika bojových lodí používaná členy Cewal za účelem vytlačení konkurenta G a C, jmenovitě: jako bojové byly označeny lodě členů konference, jejichž data odjezdu byla nejbližší datům odjezdu lodí G a C, aniž byly změněny stanovené jízdní řády; společné určování bojových tarifů, které se lišily od tarifů obvykle účtovaných členy Cewal tak, že byly stejné nebo nižší než ceny inzerované společnostmi G a C; a z toho vyplývající pokles příjmů, který museli nést členové Cewal. V bodě 80 rozhodnutí se uvádí, že tato praktika se liší od praktiky predátorských cen. Žalobkyně vytýkají Komisi, že ve své žalobní odpovědi uvedla, zaprvé, že není nezbytné, aby bojová loď byla lodí zvlášť najatou, aby ceny byly

nižší než ceny konkurenta a aby provoz vyústil ve skutečné ztráty, a zadruhé, že sporná praxe se liší od praktiky predátorských cen.

140 Soud konstatuje, že tyto prvky nezavádějí novou definici praktiky bojových lodí v porovnání s rozhodnutím, nýbrž jsou s rozhodnutím plně v souladu. Jelikož předpoklad, na němž spočívají úvahy žalobkyně, je neopodstatněný, musí být oba žalobní důvody dovolávané proti pojmu bojových lodí zamítnuty.

141 Pokud jde o druhou část argumentace žalobkyně, týkající se kvalifikace sporného jednání z hlediska článku 86 Smlouvy, Soud úvodem konstatuje, že žalobkyně ve skutečnosti nepochybně, že tři kritéria, z nichž sestává praktika bojových lodí, tak jak je přijala Komise, byla splněna. Tvrdí totiž, že Komise neprokázala, že existovaly lodě zvláště najaté jako bojové, neuvádějí však žádný důkaz, kterým by doložily, že nepoužívaly jako bojové lodě plavidla, která již figurovala v jízdním řádu, ačkoliv toto představuje první uznané kritérium. Vytýkají Komisi, že neprokázala, že jejich ceny byly nižší než ceny G a C, avšak nedokázaly, že jejich ceny nebyly stejné nebo nižší než ceny jejich konkurenta, což je druhým kritériem. Naopak přiznávají, že své ceny zarovnávaly podle cen G a C a v jednom případě fakturovaly ceny nižší. Nakonec vytýkají Komisi, že neprokázala existenci ztrát, což by ukazovalo, že docházelo k predátorskému určování cen, avšak neuvedly žádný důkaz o tom, že neutrpěly ztráty příjmu, ačkoli to je třetím kritériem, jež rozhodnutí používá. Naopak připouštějí, že se jim příjmy snížily.

142 Následkem toho musí být skutečnosti tvořící protiprávní jednání, tak jak jsou uvedeny v rozhodnutí, považovány za prokázané.

143 Argumentace žalobkyně se ve skutečnosti snaží prokázat, že takto popsaná praxe nepředstavuje zneužívání dominantního postavení ve smyslu článku 86 Smlouvy.

144 Žalobkyně za tímto účelem především uvádějí, že jednání vytýkané Komisi neodpovídá definici, která je podle nich obecně používána, když je dotyčné jednání trestáno jako protisoutěžní. Tento argument nelze přijmout. Soud se domnívá, že není důležité, zda definice použitá Komisí odpovídá či nikoli jiným definicím uváděným žalobkyněmi. Jedinou otázkou je, zda toto jednání, tak jak je Komise definovala ve svém rozhodnutí, aniž tomu odporovaly citace z právní teorie a právních předpisů pojaté do rozhodnutí, představuje zneužití dominantního postavení ve smyslu článku 86 Smlouvy.

145 Zadruhé, žalobkyně uplatňují, že Komise neprokázala, že uskutečněním vytýkaného jednání překročily rámec běžné hospodářské soutěže.

146 Jak již bylo uvedeno, i když podle ustálené judikatury existence dominantního postavení nezbavuje podnik nacházející se v tomto postavení práva chránit vlastní obchodní zájmy, jsou-li ohroženy, a i když má tento podnik v přiměřeném rozsahu možnost jednat, jak uzná za vhodné, aby chránil uvedené zájmy, takové chování nemůže být povoleno, jestliže je jeho účelem posílení tohoto dominantního postavení a jeho zneužití (zejména výše uvedený rozsudek BPB Industries a British Gypsum v. Komise, bod 69).

147 V tomto ohledu se Soud domnívá, se zřetelem zejména k zápisu z jednání Special Fighting Committee citovanému v poznámce pod čarou k bodu 32 na straně 2

rozhodnutí, a zejména k zápisu ze dne 18. května 1989, ve kterém se hovoří o „zbavení se“ nezávislého lodního dopravce, že Komise právně dostačujícím způsobem prokázala, že toto jednání bylo uskutečňováno s cílem vyloučit jediného konkurenta Cewal na relevantním trhu. Kromě toho se Soud domnívá, že i když samo pojmenování dané praktiky, které používali členové Cewal, nestačí pro její kvalifikaci jako jednání porušujícího článek 86 Smlouvy, Komise mohla oprávněně dojít k závěru, že skutečnost, že profesionálové v mezinárodní námořní dopravě používali pojmenování dobře známé v tomto odvětví, jakož i skutečnost, že v rámci konference byl zřízen Special Fighting Committee, svědčí o úmyslu zavést praktiku určenou k narušení hospodářské soutěže.

¹⁴⁸ Jelikož cílem jednání bylo vytlačit jejich jediného konkurenta, má Soud za to, že žalobkyně nemohou s úspěchem tvrdit, že pouze reagovaly na skutečnost, že G a C porušovaly monopol legálně udělený konferenci Cewal, že kompenzovaly svou diskriminaci ze strany Ogefrem, že pokračovaly v cenové válce zahájené konkurentem nebo dokonce že reagovaly na očekávání svých zákazníků. I za předpokladu, že by tyto okolnosti byly prokázány, by totiž způsob, jakým členové konference Cewal reagovali, nemohl být považován za rozumný a přiměřený.

¹⁴⁹ Zatřetí, žalobkyně se odvolávají na zvýšení podílu G a C na trhu, z čehož usuzují, že vytýkané chování nemělo žádný účinek, a tedy že se nejednalo o zneužití dominantního postavení. Soud se však domnívá, že pokud jeden nebo více podniků v dominantním postavení používají praktiku, jejímž účelem je odstranění určitého konkurenta z trhu, okolnost, že nebylo dosaženo předpokládaného výsledku, nestačí k tomu, aby tato praktika nemohla být kvalifikována jako zneužití dominantního postavení ve smyslu článku 86 Smlouvy. Kromě toho skutečnost, že se podíl G a C na trhu zvýšil, neznamená, v rozporu s tvrzením žalobkyň, že jednání nemělo žádný účinek, neboť kdyby toto jednání nebylo používáno, podíl G a C na trhu se mohl zvýšit ještě více.

¹⁵⁰ Začtvrté, podle žalobkyň Komise v bodě 83 odůvodnění rozhodnutí obvinila členy Cewal, že vůči zasílatelům uplatňovali rozdílné podmínky při plnění stejné povahy, čímž porušili čl. 86 písm. c). Tím Komise údajně nedodržela právo žalobkyň na obhajobu a dopustila se zjevně nesprávného posouzení. Soud v tomto ohledu konstatuje, že bod 83 odůvodnění rozhodnutí sice takovou výtku opravdu vnesl, ta však nebyla převzata do výroku rozhodnutí, a nepředstavuje tedy nezbytnou oporu pro tento výrok. V důsledku toho, jestliže by žalobní důvody a argumenty předložené v této souvislosti žalobkyněmi byly opodstatněné, nevedlo by to ke zrušení – ani částečnému – žádné ze složek výroku rozhodnutí (rozsudek Soudu ze dne 17. září 1992, *Nederlandse Bankiersvereniging a Nederlandse Vereniging van Banken v. Komise*, T-138/89, Recueil, s. II-2181, bod 31). Jelikož žalobkyně nemají žádný právní zájem na podání žaloby v tomto ohledu, domnívá se Soud, že tyto žalobní důvody není třeba přezkoumávat.

¹⁵¹ Zapáté se žalobkyně domnívají, že Komise nesprávně kvalifikovala některá jednání jako zneužití, a sice to, že Fighting Committee informoval členy Cewal o schématech odjezdů nezávislého dopravce a že bojové tarify byly určovány společnou dohodou v závislosti na tarifech nabízených G a C. Tento argument je zjevně nepodložený. Soud shledává, že Komise nikterak nepovažovala tato „jiná jednání“ sama o sobě za zneužití ve smyslu článku 86, nýbrž je brala jako skutkový poznatek, který ostatně

žalobkyně nezpochybňují, na jehož základě zejména zjistila, že tři kritéria, z nichž sestává vytýkané jednání, jsou splněna.

152 Na závěr žalobkyně argumentují tím, že odvětví námořní dopravy podléhá v oblasti práva hospodářské soutěže odchylnému režimu. Soud v první řadě konstatuje, že věci Eurocorde a Schöller Lebensmittel, na které se žalobkyně odvolávají, se týkaly použití článku 85 Smlouvy, a proto nemají vliv na kvalifikaci praktiky bojových lodí jakožto jednání porušujícího článek 86 Smlouvy. Zadruhé, argument, podle kterého článek 86 není v projednávaném případě použitelný, dokud nebude zrušena výjimka poskytnutá nařízením č. 4056/86, spočívá na předpokladu, že tato výjimka platí jak pro článek 85, tak pro článek 86. V tomto ohledu stačí připomenout, že s ohledem na znění článku 86 Smlouvy nemůže být udělena žádná výjimka ze zákazu zneužití dominantního postavení (rozsudek Soudního dvora ze dne 11. dubna 1989, Ahmed Saeed Flugreisen, 66/86, Recueil, s. 803, bod 32) a že vzhledem k zásadám upravujícím hierarchii norem se udělení výjimky prostřednictvím aktu sekundárního práva nemůže odchylovat od ustanovení Smlouvy, v projednávaném případě článku 86 (výše uvedený rozsudek ze dne 10. července 1990, Tetra Pak v. Komise, bod 25). Argument žalobkyň je tedy zjevně nepodložený. Zatřetí, argument vycházející konkrétněji z čl. 1 odst. 3 písm. b) a článku 4 nařízení č. 4056/86, které podle žalobkyň osvobozují změnu cen za účelem jejich sladění s cenami konkurence, není relevantní, jelikož takováto změna není zneužívajícím jednáním, z něhož jsou žalobkyně obviněny.

153 Vzhledem ke všem těmto poznatkům se Soud domnívá, že Komise mohla právem dojít k závěru, že praktika bojových lodí, jak je definována v rozhodnutí, představuje zneužití dominantního postavení ve smyslu článku 86 Smlouvy.

Pokud jde o věrnostní ujednání

–Argumenty účastnic řízení

154 Žalobkyně obecně poukazují na nejasnost rozhodnutí, která je již sama o sobě důvodem pro jeho zrušení. Stanovisko Komise by znamenalo, že stejné skutečnosti mohou odůvodňovat použití článků 85 i 86 Smlouvy. Porušení prvního z nich však ospravedlňuje pouze doporučení, zatímco porušení druhého podléhá pokutě.

155 V první části své argumentace žalobkyně tvrdí, že Komise není oprávněna prohlásit, že věrnostní ujednání uzavřená konferencí Cewal porušují článek 86 Smlouvy, a uložit z tohoto důvodu pokutu, aniž by byla zrušena bloková výjimka. V tomto ohledu okolnost, že členové konference Cewal zaujímají společné dominantní postavení, není sama o sobě dostatečným důvodem pro prohlášení, že věrnostní ujednání svou povahou představují zneužití.

156 Především, takovýto výklad by zbavil nařízení č. 4056/86 jeho užitečného účinku. Pokud, jak se Komise zřejmě domnívá, jsou liniové konference excelentním příkladem dohod zakládajících společné dominantní postavení a pokud věrnostní ujednání představují zneužití tohoto postavení, které odůvodňuje uložení pokuty, pak

by nařízení, které poskytuje výjimku jenom podle čl. 85 odst. 3 Smlouvy, bylo bezpředmětné.

157 Zadruhé, nařízení č. 4056/86 zamýšlelo osvobodit věrnostní ujednání jak z hlediska článku 85, tak z hlediska článku 86 Smlouvy. Toto nařízení, přijaté Radou, totiž stanoví, jak vyplývá přímo z jeho znění, pravidla pro použití článků 85 a 86 Smlouvy na mezinárodní námořní dopravu. Tím se liší od nařízení (EHS) č. 2349/84, které bylo předmětem výše uvedeného rozsudku ze dne 10. července 1990, Tetra Pak (Úř. věst. 1984, L 219, s. 15). Toto posledně jmenované nařízení, přijaté Komisí, se týkalo pouze použití čl. 85 odst. 3 Smlouvy.

158 Zatřetí žalobkyně uvádí, že výjimka musí být zrušena před tím, než mohou být jednání, kterých se týká, považována za zakázaná podle článku 86 Smlouvy. Podle nich čl. 8 odst. 2 nařízení č. 4056/86 znamená, že výjimka poskytnutá články 3 a 6 tohoto nařízení se vztahuje jak na porušení článku 85, tak na porušení článku 86 Smlouvy. Pokud se však na určité jednání vztahuje výjimka, nemůže být pokutováno. Kromě toho vzhledem ke skutečnosti, že výjimka nemůže být zrušena se zpětnou účinností (výše uvedený rozsudek ze dne 10. července 1990, Tetra Pak, bod 25), nemůže být ani pokuta udělena zpětně, i kdyby Komise zrušila výhodu výjimky, jak to zpočátku zamýšlela v oznámení námitek. Z čl. 8 odst. 2 nařízení vyplývá, že dokud Komise nezruší výhodu výjimky, není oprávněna přijmout podle článku 10 nařízení č. 4056/86 vhodná opatření, aby ukončila porušování článku 86 Smlouvy. Tato opatření nemohou zahrnovat uložení pokuty, neboť účelem pokuty je potrestat určité chování v minulosti.

159 Nakonec žalobkyně připomínají, že podle čl. 8 odst. 3 nařízení může Komise před tím, než přijme rozhodnutí v souladu s odstavcem 2 tohoto článku, dát dotyčné konferenci doporučení, aby ukončila protiprávní jednání. Jelikož Komise dotyčným podnikům zaslala současně doporučení i rozhodnutí, porušila rovněž toto ustanovení.

160 Ve druhé části své argumentace žalobkyně napadají závěr, že věrnostní ujednání mohou představovat zneužívající jednání ve smyslu článku 86 Smlouvy. Tvzení Komise, že celkové chování konference Cewal představuje zneužívání, není vůbec podloženo. Ve skutečnosti jde Komisi jen o to, aby Soud změnil jinak jasnou dikci nařízení.

161 V bodě 91 rozhodnutí Komise konstatovala, že věrnostní ujednání nabízená konferencí Cewal se ve třech ohledech neslučují s ustanoveními čl. 5 odst. 2 nařízení č. 4056/86. Žalobkyně toto zjištění napadají. Nelze vytýkat, že ujednání nevysvětlují krok za krokem práva uživatelů nebo povinnosti konference, když toto je z povahy věci účelem ujednání; pokud jde o výpovědní lhůty, žalobkyně zdůrazňují, že po slyšení konaném dne 22. října 1990 byla ujednání pozměněna; konečně, ujednání výslovně uvádějí okolnosti, za nichž mohou být zaslátelé zproštěni svých povinností, a jelikož ujednání se neukládají povinně, nařízení nevyžaduje, aby byl uveden seznam lodních nákladů, které jsou z jejich působnosti vyloučeny.

162 V každém případě se údajný rozpor týká pouze okrajových aspektů ujednání. Jelikož podle bodu 91 posledního pododstavce odůvodnění rozhodnutí měl tento rozpor vést pouze k přijetí doporučení, domnívají se žalobkyně, že nemůže být důvodem pro uložení pokuty. Kromě částečného nedodržení ustanovení čl. 5 odst. 2 nařízení

č. 4056/86 nelze žalobkyně obviňovat z žádného zneužití, které by odůvodňovalo uložení pokuty.

163 Žalobkyně tak především tvrdí, že konferencím nelze vytýkat uzavírání 100% věrnostních ujednání. Připomínají, že sporné jednání musí být posuzováno z hlediska zvláštních ustanovení použitelných na odvětví mezinárodní námořní dopravy. Nařízení č. 4056/86 připouští, v rozporu s obecně přijímaným přístupem (výše uvedený rozsudek Hoffmann-La Roche v. Komise), uzavírání 100% věrnostních ujednání. Za těchto okolností nemůže Komise odsuzovat tvrzené narušení hospodářské soutěže, které je s těmito ujednáními spojeno, neboť samotná tato ujednání jsou osvobozena. Věrnostní ujednání z povahy věci omezuje svobodu uživatelů, snižuje schopnost G a C trvale udržet svou činnost a obnáší uplatňování rozdílných podmínek u plnění stejné povahy.

164 Kromě toho Komise nikterak neprokázala, že zasílatelům byla nařizována 100% věrnostní ujednání. Pouhá skutečnost, že smlouva obsahuje podobné ustanovení, nemůže stačit k prokázání, že tomu takto v daném případě opravdu bylo; jinak by byl vyloučen veškerý užitečný účinek nařízení. Stejně tak okolnost, že ujednání se vztahovala na zboží prodávané vyplaceně na palubu lodí (dále jen „FOB“), je nevyhnutelná u 100% věrnostního ujednání a neprokazuje, že tato ujednání byla vnucena.

165 Zadruhé žalobkyně popírají, že byly vytvářeny černé listiny neloajálních zasílatelů. Podle nich, pokud byl tento výraz používán v kontextu konference Cewal, šlo pouze o označení zasílatelů, kteří využívali nekonferenční linky, aby tak bylo těmto zasílatelům zamezeno požívat výhod věrnostních ujednání. Kromě toho ani tato sankce nebyla v praxi použita, jak o tom byla Komise informována v průběhu správního řízení. Navíc i za předpokladu, že by tyto seznamy existovaly, žalobkyně uvádějí, že desátý bod odůvodnění preambule nařízení č. 4056/86 umožňuje sankcionovat zasílatele, kteří neplní své povinnosti. Sestavení seznamu takovýchto zasílatelů je ve skutečnosti neodmyslitelně spjata se systémem 100% věrnostních ujednání, na který se vztahuje výjimka.

166 Konečně, podle žalobkyň Soudní dvůr rozhodl, že podnik v dominantním postavení tuto pozici zneužívá, pokud uzavírá věrnostní ujednání, která zavazují zákazníky výlučným způsobem, ledaže jsou tato ujednání přípustná z důvodu mimořádných okolností podle čl. 85 odst. 3 Smlouvy (výše uvedený rozsudek Hoffmann-La Roche v. Komise, bod 90). V projednávaném případě takovou mimořádnou okolnost zakládá fakt, že nařízení č. 4056/86 výslovně stanovilo výjimku.

167 Žalovaná se domnívá, že je třeba rozlišovat na jedné straně neslučitelnost věrnostních ujednání uzavíraných konferencí Cewal se zasílateli s ustanoveními čl. 5 odst. 2 nařízení č. 4056/86 a na straně druhé skutečnost, že konference Cewal zavedla 100% věrnostní ujednání, rozšířila jejich účinnost na zboží prodávané FOB a sestavovala černé listiny neloajálních zasílatelů. Posledně jmenované skutečnosti představují předmětné zneužívání, zatímco neslučitelnost ujednání s čl. 5 odst. 2 nařízení vedla pouze k doporučení adresovanému konferenci Cewal, aby svá ujednání uvedla do souladu s nařízením.

168 Neslučitelnost věrnostních ujednání se zněním nařízení spočívá zprv v tom, že v nich nejsou zmíněna práva uživatelů a povinnosti členů konference, zadruhé v tom,

že nejsou vyjmenovány lodní náklady, na které se ujednání nevztahují, a konečně v neodpovídajícím ustanovení o výpovědní lhůtě.

169 Co se týče skutečnosti, že byla vyžadována 100% věrnostní ujednání, Komise zdůrazňuje, že zasilatelé neměli jinou možnost než přijmout 100% věrnostní ujednání, nebo zaplatit plnou sazbu, takže byla vyloučena jakákoli sleva při částečné věrnosti; toto chování ze strany konference v dominantním postavení, která v rozhodné době ovládala více než 90 % trhu, se rovná vnučení těchto ujednání zasilatelům. Takovéto donucení představuje zneužití (výše uvedený rozsudek Hoffmann-La Roche v. Komise). Žalobkyně nemohou s úspěchem uplatňovat, že takovéto chování spadá pod výjimku udělenou nařízením č. 4056/86. Ustanovení čl. 5 odst. 2 tohoto nařízení sice povoluje věrnostní ujednání, zakazuje však, aby byla jednostranně prosazována. Závěrem Komise zdůrazňuje, že používání věrnostní doložky na zboží prodávané FOB ještě zvýrazňuje její zneužívající charakter. Při tomto způsobu prodeje totiž přepravní loď určuje kupující, což má za následek, že povinnost věrnosti se rozšiřuje i na zboží, které není odesíláno prodávajícím.

170 Pokud jde o černé listiny nelojálních zasilatelů, Komise především zdůrazňuje, že nemohou být považovány za osvobozené nařízením č. 4056/86. V tomto ohledu Komise potvrzuje, že podle ní zápisy z jednání Zaïr Pool Committee ze dne 28. června 1988 a 20. dubna 1989 prokazují existenci a účel těchto listin. Jejich účelem bylo penalizovat nelojální dopravce tím, že budou připraveni o obvyklou přiměřenou službu.

171 Argument žalobkyně, podle kterého nemůže být uložena žádná pokuta, dokud se na věrnostní ujednání vztahuje výjimka, je bezpředmětný, jelikož skutečnost, že se na určité jednání vztahuje výjimka podle článku 85, nemá žádný vliv na případné použití článku 86. Výše uvedená judikatura Tetra Pak je plně použitelná na projednávaný případ.

172 Skutečnost, že liniová konference v dominantním postavení sestavovala černé listiny zasilatelů, kteří své zboží svěřují raději G a C než konferenci Cewal, s cílem vyloučit tyto zasilatele z běžných služeb konference prostřednictvím 100% věrnostních ujednání, představuje podle vedlejších účastnic jednání, jehož účelem je vyloučit jakoukoli účinnou hospodářskou soutěž ze strany G a C, a jde tu proto o zneužití dominantního postavení. Článek 8 nařízení č. 4056/86 uvádí, že nařízení nevylučuje použití článku 86 Smlouvy; jakýkoli jiný výklad by ostatně byl nepodložený.

–Závěry Soudu

173 Soud konstatuje, že při přezkoumání věrnostních ujednání konference Cewal v bodech 84 až 91 odůvodnění rozhodnutí Komise shledala dvě různá protiprávní jednání, jedno se týkalo článku 85 a druhé článku 86 Smlouvy. První spočívá ve skutečnosti, že byly uzavírány dohody, které neodpovídaly po všech stránkách požadavkům stanoveným v článku 5 nařízení č. 4056/86, které se týkají výjimky podle článku 3 tohoto nařízení; druhé spočívá v tom, že byla prosazována 100% věrnostní ujednání, zahrnuje zboží prodávané FOB a používány černé listiny nelojálních zasilatelů pro účely jejich penalizace.

174 Pokud jde o první protiprávní jednání, Komise konstatovala, že sporná věrnostní ujednání nesplňují tři podmínky stanovené v čl. 5 odst. 2 nařízení č. 4056/86. Jelikož žalobkyně toto tvrzení napadají, je třeba posoudit každou ze tří výtek uvedených Komisí.

175 Zaprvé, podle dikce čl. 5 odst. 2 písm. a) první odrážky nařízení „v systému okamžitého rabatu je každá ze stran oprávněna kdykoli ukončit věrnostní ujednání bez postihu ve výpovědní lhůtě nejdéle šesti měsíců“. Avšak z dohody ze dne 10. ledna 1989 předložené žalobkyněmi vyplývá, že „každá ze stran může tuto dohodu vypovědět s výpovědní lhůtou šesti měsíců buď 1. ledna, nebo 1. července každého roku“. Komise tedy správně shledala, že ujednání nebyla v tomto ohledu s nařízením slučitelná.

176 Zadruhé, podle dikce čl. 5 odst. 2 písm. b) bodu i) musí konference stanovit „seznam nákladu a každý podíl nákladu dohodnutého s uživateli, který je výslovně vyloučen z oblasti působnosti věrnostního ujednání“. Avšak předložená dohoda takovýto seznam neobsahuje. Kromě toho, v rozporu s tím, co tvrdí žalobkyně, z čl. 5 odst. 2 písm. b) bodu i) nevyplývá, že takovýto seznam musí být sestaven pouze v případě věrnostních ujednání jednostranně prosazovaných konferencí.

177 Zatřetí, čl. 5 odst. 2 písm. b) bod ii) nařízení uvádí, že konference musí sestavit „seznam okolností, za nichž jsou uživatelé zbaveni věrnostního závazku“. Dvě takové okolnosti jsou výslovně zmíněny v první a druhé odrážce tohoto ustanovení nařízení jakožto okolnosti, které musí seznam obligatorně uvádět; ani jedna, ani druhá z těchto okolností se neobjevuje v ujednáních uzavřených konferencí Cewal.

178 Za těchto okolností se Soud domnívá, že Komise správně konstatovala neslučitelnost předmětných věrnostních ujednání s ustanoveními nařízení č. 4056/86. Právem tedy doporučila členům konference Cewal, podle článku 7 tohoto nařízení, aby znění svých věrnostních ujednání uvedli do souladu s čl. 5 odst. 2 nařízením.

179 Soud se dále domnívá, že okolnost, že věrnostní ujednání byla změněna po slyšení konaném dne 22. října 1990, avšak před přijetím rozhodnutí – navíc podle žalobkyň jen co se týče výpovědní lhůty – nemůže mít za následek neplatnost článku 5 rozhodnutí. Taková změna by pouze způsobila, že doporučení adresované členům konference Cewal by bylo zbaveno účinku.

180 Co se týče druhého protiprávního jednání, žalobkyně uvádějí dvě skupiny připomínek, z nichž jedna se týká kvalifikace sporného jednání z hlediska článku 86 Smlouvy, a druhá vztahu mezi článkem 85 a článkem 86 Smlouvy v kontextu nařízení č. 4056/86.

181 V první části své argumentace žalobkyně uvádějí, že Komisí vytýkané jednání není zneužitím dominantního postavení. Úvodem je třeba připomenout, že okolnost, že věrnostní ujednání konference Cewal nebyla ze tří hledisek slučitelná s nařízením č. 4056/86, nebyla brána v potaz z hlediska článku 86 Smlouvy, ale pouze z hlediska posouzení podle článku 85 Smlouvy. Proto argument žalobkyň, podle kterého neslučitelnost ve třech údajně okrajových bodech nemůže ospravedlnit tak vysoké pokuty jako ty, které byly uloženy, nemá žádnou relevanci při přezkoumávání vytýkaného jednání z hlediska článku 86 Smlouvy.

182 V projednávaném případě je tedy třeba přezkoumat, zda, jak tvrdí žalobkyně, Komise neprávem dospěla k závěru, že 100% věrnostní ujednání byla prosazována, že tato ujednání se vztahovala na prodeje FOB a že byly vypracovány černé listiny nelojálních zasílatelů za účelem jejich penalizace.

183 Zaprvé se Soud domnívá, že jak zdůraznila Komise, skutečnost, že členové konference Cewal, kteří v rozhodné době ovládali více než 90 % trhu, nabízeli zasílatelům pouze 100% věrnostní ujednání, dávala na výběr pouze mezi získáním slevy, pokud zasílatel bude souhlasit s tím, že veškeré své zboží bude přepravovat pouze přes konferenci Cewal, a nezískáním žádné slevy ve všech ostatních případech, a fakticky se tak rovnala vnucování těchto ujednání. Žalobkyně nemohou užitečně namítat, že takovéto jednání je osvobozeno z hlediska článku 85 Smlouvy; v této souvislosti totiž stačí konstatovat, že podle čl. 5 odst. 2 písm. b) bodu i) lze 100% věrnostní ujednání nabízet, ale nelze je jednostranně prosazovat.

184 Zadruhé má Soud za to, že Komise správně rozhodla, že předmětná věrnostní ujednání zahrnují prodeje FOB; taková praktika znamená, že prodávající musí snášet povinnost věrnosti, i když není odpovědný za přepravu zboží.

185 Zatřetí Soud konstatuje, že v zápisu z jednání Zaïre Pool Committee ze dne 28. června 1988, výslovně citovaném v poznámce pod čarou k bodu 29 na straně 3 rozhodnutí, se odkazuje na černé listiny nelojálních zasílatelů, kteří již nemohou využívat běžného odpovídajícího zacházení ze strany konference pro své ostatní zásilky. V pozdějším zápise z jednání téhož Committee, také citovaném v této poznámce pod čarou, se uvádí v rubrice týkající se činnosti G a C, poté co byly jmenovány lodě tohoto nezávislého dopravce, které jezdily od ledna do dubna 1989, že systém černých listin funguje. Soud se navíc domnívá, že použití výrazu „černé listiny“, i když samo o sobě nemůže stačit k označení určitého jednání jako zneužívajícího, svědčí o tom, že tyto listiny nebyly sestavovány pouze pro statistické účely, jak tvrdí žalobkyně. Konečně je třeba zdůraznit, že v rozporu s tím, co se snaží naznačit žalobkyně, sestavování takovýchto listin nemůže být považováno za osvobozené kterýmkoli ustanovením nařízení č. 4056/86.

186 Za těchto okolností se Soud domnívá, že Komise mohla právem dojít k závěru, že účinkem tohoto jednání jako celku bylo omezení svobody uživatelů, a v důsledku toho ovlivnění soutěžního postavení jediného konkurenta Cewal na trhu (výše uvedený rozsudek Hoffmann-La Roche v. Komise, bod 90).

187 S přihlédnutím ke všem těmto skutečnostem musí být první část argumentace žalobkyň odmítnuta.

188 V druhé části argumentace žalobkyně úvodem tvrdí, že nařízení č. 4056/86 poskytuje výjimku jak s ohledem na článek 85, tak na článek 86 Smlouvy. Avšak jak již bylo připomenuto, posledně jmenované ustanovení nepřipouští žádnou možnost výjimky a vzhledem k zásadám upravujícím hierarchii norem se akt sekundárního práva nemůže odchylovat od ustanovení Smlouvy. Právě naopak Soud připomíná, že čl. 8 odst. 1 nařízení uvádí, že „[z]neužití dominantního postavení ve smyslu článku 86 Smlouvy je bez nutnosti předchozího rozhodnutí zakázáno“. Následkem toho je argumentace žalobkyň v rozsahu, v němž je založena na předpokladu, že nařízení č. 4056/86 poskytuje výjimku z článku 86 Smlouvy, zjevně nepodložena.

189 Je třeba kromě toho zdůraznit, že to v žádném případě neovlivňuje užitečný účinek nařízení. Argument žalobkyň v tomto ohledu totiž vychází zejména z předpokladu, že každá liniová konference nebo její členové zaujímají dominantní postavení. Je však třeba konstatovat, že Komise nic takového netvrdila, ale naopak jasně prokázala, že v projednávaném případě členové konference Cewal zaujímali dominantní postavení společně.

190 Zadruhé žalobkyně uplatňují, že i když nařízení neposkytuje výjimku z článku 86, čl. 8 odst. 2 nařízení ukládá Komisi zrušit výjimku udělenou článkem 3 před tím, než bude trestat zneužití dominantního postavení. K tomuto Soud uvádí, že podle čl. 8 odst. 2 nařízení „[p]okud Komise [...] zjistí, že v konkrétním případě má chování konference, na kterou se vztahuje výjimka podle článku 3, účinky neslučitelné s článkem 86 Smlouvy, může blokovou výjimku zrušit a přijmout podle článku 10 veškerá vhodná opatření k ukončení porušování článku 86 Smlouvy“. Ze znění tohoto článku jasně vyplývá, že se vztahuje na situaci, kdy určité jednání, i když je osvobozeno z titulu článku 85 Smlouvy, porušuje nicméně článek 86 Smlouvy. Je však třeba konstatovat, že toto není projednávaný případ, neboť ani prosazování 100% věrnostních ujednání, ani sestavování černých listin v tom smyslu, jak tento pojem chápe Komise, nejsou osvobozeny z hlediska článku 85. Proto nelze čl. 8 odst. 2 nařízení v projednávaném případě použít.

191 Z tohoto zjištění vyplývá, že ani čl. 8 odst. 3 nařízení, podle kterého „[p]řed přijetím rozhodnutí podle odstavce 2 může Komise dotyčné konferenci podat doporučení, aby ukončila protiprávní jednání“, není v projednávaném případě relevantní. Argument vycházející z údajného porušení tohoto ustanovení Komisí proto musí být odmítnut.

192 S přihlédnutím ke všem těmto skutečnostem se Soud domnívá, že žalobní důvody a argumenty žalobkyň týkající se přezkoumání věrnostních ujednání nejsou opodstatněné.

193 Za těchto okolností musí být třetí žalobní důvod zamítnut v plném rozsahu.

4. K čtvrtému žalobnímu důvodu vycházejícímu z neexistence ovlivnění obchodu uvnitř Společenství a z toho, že dotyčné trhy nejsou součástí společného trhu

Argumenty účastnic řízení

194 Zaprvé, ve věcech T-24/93, T-25/93 a T-28/93 žalobkyně uplatňují, že v rozporu s údaji obsaženými v bodech 39, 40 a 92 odůvodnění rozhodnutí dotčené praxe, v rozsahu, v němž se týkají přepravy sever-jih, a tedy vývozu do Afriky, neovlivňují hospodářskou soutěž na společném trhu. Rozhodnutí dostatečně neprokázalo existenci takového ovlivnění (rozsudek Soudního dvora ze dne 13. července 1966, Consten a Grundig v. Komise, 56/64 a 58/64, Recueil, s. 429). Komise byla povinna prokázat, že každé z dotyčných zneužití individuálně ovlivňuje hospodářskou soutěž na společném trhu; nemůže se úspěšně dovolávat judikatury, podle které účinky dohody na obchod uvnitř Společenství musí být posuzovány z hlediska dohody jako celku a nikoli z hlediska každého z jejích ustanovení braných v úvahu izolovaně

(rozsudek Soudního dvora ze dne 25. února 1986, Windsurfing v. Komise, 193/83, Recueil, s. 611).

¹⁹⁵ Zadruhé, ve věcech T-24/93 a T-25/93 žalobkyně tvrdí, že trhy ovlivněné spornými praktikami nejsou součástí společného trhu. Tím, že aplikuje soutěžní pravidla Společenství na vývozní trhy, rozhodnutí přehlíží jak judikaturu (rozsudek Soudního dvora ze dne 18. února 1986, Bulk Oil, 174/84, Recueil, s. 559), tak rozhodovací praxi Komise [rozhodnutí Komise 77/100/EHS ze dne 21. prosince 1976 v řízení podle článku 85 Smlouvy o EHS (IV/5715 – Junghans) (Úř. věst 1977, L 30, s. 10)]. Stejně tak rozsudek Soudního dvora ze dne 27. září 1988, Ahlström a další v. Komise (89/85, 104/85, 114/85, 116/85, 117/85, 125/85, 126/85, 127/85, 128/85 a 129/85, Recueil, s. 5193), uvádí, že určující je pouze místo, kde je protisoutěžní dohoda prováděna.

¹⁹⁶ Komise se domnívá, že dotčený obchod zahrnuje poskytování přepravních služeb z přístavů Společenství a do těchto přístavů dopravci usazenými ve Společenství zasilatelům a dovozcům také usazeným ve Společenství. Příslušné praktiky omezující hospodářskou soutěž musejí být zkoumány z hlediska svého vlivu na trh předmětných služeb a poté z hlediska svého nepřímého vlivu na obchod s přepravovaným zbožím (rozsudek Soudního dvora ze dne 3. prosince 1987, Aubert, 136/86, Recueil, s. 4789, bod 18). Přepravní služby ve směru sever-jih a ve směru jih-sever jsou mimoto vzájemně neoddělitelné, a nemohou tedy být zkoumány samostatně.

¹⁹⁷ Žalovaná zdůrazňuje, že předpoklad, že praktiky omezující hospodářskou soutěž v odvětví mezinárodní námořní dopravy mohou ovlivnit obchod uvnitř Společenství, je výslovně zmiňován v šestém bodě odůvodnění nařízení č. 4056/86. Není tedy možné popírat existenci této podmínky, aniž by současně byla napadena legalita samotného nařízení.

¹⁹⁸ Pokud jde o jednání porušující článek 85 Smlouvy, Komise uplatňuje, že dotčené konference se dopustily dalšího rozdělení trhu tím, že členům jedné konference zakázaly působit jako nezávislé lodní společnosti v oblasti činnosti jiné konference.

¹⁹⁹ Pokud jde o jednání porušující článek 86, Komise uvádí, že podmínka ovlivnění obchodu uvnitř Společenství – kterou je třeba vykládat široce – byla prokázána právně dostačujícím způsobem, jelikož Komise prokázala dostatečně hodnověrný, a nikoli čistě hypotetický, vliv na obchod uvnitř Společenství vyplývající z dotčené praktiky (výše uvedený rozsudek Consten a Grundig v. Komise).

²⁰⁰ Vedlejší účastnice k tomuto bodu nepředložily vyjádření.

Závěry Soudu

²⁰¹ Nejprve je třeba připomenout, že z toho důvodu, aby podle ustálené judikatury dohoda mezi podniky, ostatně stejně jako zneužití dominantního postavení, mohla ovlivnit obchod mezi členskými státy, musí být možné na základě souhrnu objektivních právních a skutkových okolností předpokládat s dostatečnou pravděpodobností, že může přímo, nebo nepřímo, skutečně, nebo potenciálně ovlivnit obchod mezi členskými státy, a to tak, že by mohla být překážkou dosažení

cílů jednotného trhu mezi státy (rozsudek Soudního dvora ze dne 15. prosince 1994, DLG, C-250/92, Recueil, s. I-5641, bod 54). Zejména tedy není nezbytné, aby předmětné jednání skutečně ovlivnilo obchod mezi členskými státy citelným způsobem; stačí prokázat, že toto jednání je způsobilé takový účinek mít (viz, pokud jde o článek 86, rozsudek Soudního dvora ze dne 6. dubna 1995, RTE a ITP v. Komise, C-241/91 P a C-242/91 P, Recueil, s. I-743, bod 69, a pokud jde o článek 85, rozsudek Soudu ze dne 21. února 1995, SPO a další v. Komise, T-29/92, Recueil, s. II-289).

202 Pokud jde o dohody mezi konferencemi, o nichž Komise shledala, že jsou neslučitelné s článkem 85 Smlouvy, je třeba připomenout, že jejich cílem je zakázat společnostem, které patří k jedné liniové konferenci, aby z přístavů Společenství obsluhovaly jako nezávislé lodní společnosti trasu spadající do sféry jiné liniové konference, která je stranou dohody. Taková dohoda, která usiluje o to, aby členové jedné konference nekonkurovali členům jiné konference jako nezávislé lodní společnosti, má za cíl vyšší stupeň rozdělení trhu se službami námořní dopravy nabízenými podniky Společenství. Kromě toho, jak Komise správně zdůraznila, takové dohody mohou nepřímo ovlivnit hospodářskou soutěž na společném trhu jednak mezi přístavy Společenství, na něž se vztahují, tím, že mění jejich spádové oblasti, jednak mezi činnostmi uskutečňovanými v těchto spádových oblastech.

203 Pokud jde o zneužívající jednání podle článku 86, je namíste připomenout, že pro posouzení, zda zneužitím dominantního postavení může být ovlivněn obchod mezi členskými státy, je podle ustálené judikatury třeba vzít v úvahu následky, které z tohoto zneužití vyplývají pro účinnou strukturu hospodářské soutěže na společném trhu (viz například výše uvedený rozsudek Bodson, bod 24). Za těchto podmínek jednání, kterým se skupina podniků snaží vyloučit z trhu svého hlavního konkurenta usazeného na společném trhu, je z povahy věci způsobilé ovlivnit strukturu hospodářské soutěže na společném trhu, a tím ovlivnit obchod mezi členskými státy ve smyslu článku 86 Smlouvy. Již s ohledem na toto zjištění je třeba argument žalobkyň odmítnout. Ale navíc, jak Komise zdůraznila zejména s odkazem na šestý bod odůvodnění nařízení č. 4056/86, toto jednání může nepřímo ovlivnit hospodářskou soutěž jednak mezi různými přístavy Společenství tím, že mění jejich spádové oblasti, a jednak mezi činnostmi uskutečňovanými v těchto spádových oblastech.

204 Soud se konečně domnívá, že jelikož každé ze zneužívajících jednání, jejichž účelem je vytlačit konkurenta, ovlivňuje obchod mezi členskými státy stejným způsobem a ze stejných důvodů, nelze od Komise vyžadovat, aby u každého z nich jednotlivě prokázala, že mělo takový účinek, neboť to by vedlo pouze k formálnímu opakování stejného odůvodnění.

205 Co se týče druhé části žalobního důvodu, která vychází z toho, že dotyčné trhy nejsou součástí společného trhu, je třeba zdůraznit, že relevantním trhem, který je přímo ovlivněn, je trh liniové dopravy a nikoli trh vývozu zboží do třetích zemí. Jak dohody mezi konferencemi, tak zneužívající jednání vytýkaná členům Cewal usilují o omezení hospodářské soutěže, jíž jsou konference vystaveny ze strany nečlenských lodních společností usazených ve Společenství, ať už jde o společnosti patřící do jiné konference, kterým je zakázáno působit jako nezávislé lodní společnosti, nebo o společnosti nepatřící do žádné konference.

206 Za těchto okolností musí být čtvrtý žalobní důvod zamítnut.

207 Soud tedy dochází k závěru, že hlavní návrhová žádání, směřující ke zrušení rozhodnutí, musí být zamítnuta v plném rozsahu.

K podpůrným návrhovým žádáním směřujícím ke zrušení uložené pokuty

Argumenty účastnic řízení

208 Na podporu svých podpůrných návrhových žádání předkládají žalobkyně jedenáct žalobních důvodů či argumentů.

209 Zaprvé žalobkyně zpochybňují úmyslný charakter a závažnost protiprávních jednání zjištěných Komisí.

210 Zadruhé žalobkyně uvádějí, že z důvodu obecné povahy stížnosti nemohly být zavázány ukončit své jednání počínaje dnem podání stížnosti. Naopak uplatňují, že věrnostní ujednání byla změněna ihned poté, co obdržely oznámení námitek; konference Cewal spolupracovala s Komisí v průběhu řízení, jak vyplývá ze skutečnosti, že většina praktik skončila přede dnem oznámení námitek nebo k tomuto dni. Konečně, Cewal pomáhala Komisi při jednáních na jedné straně s OECD a na straně druhé se zeměmi západní a střední Afriky.

211 Zatřetí, pokud jde o povahu a hodnotu produktů, žalobkyně uvádějí, že na rozdíl od tvrzení Komise podíl konference Cewal na trhu prudce klesl a podíl nezávislého lodního dopravce se zvýšil, navzdory vytykánému jednání. Žalobkyně se kromě toho domnívají, že obvinění uvedené v bodě 108 odůvodnění rozhodnutí, podle něhož konference Cewal díky svému dominantnímu postavení účtovala uměle navýšené ceny, není podloženo a je neslučitelné s tvrzeními, že ceny Cewal byly nepřirozeně nízké. Skutečnost, že společnost CMZ, člen konference Cewal, utrpěla velké ztráty, rovněž odhaluje nepravdivost uvedeného tvrzení.

212 Začtvrté, pokud jde o stupeň zapojení každého z členů, žalobkyně tvrdí, že Komise porušila zásadu rovného zacházení, když neuložila žádnou pokutu Scandinavian West African Lines (dále jen „Swal“) ani CMZ, přestože ta má v konferenci většinový podíl. Naopak CMB nese 95 % celkové částky pokuty, ačkoliv její podíl na „sdružených“ příjmech konference představuje pouze 30 až 35 %. Kromě toho měla Komise zohlednit jakožto polehčující okolnost finanční situaci podniků a snížení tonáže nákladu přepravovaného konferencí Cewal (rozsudek Soudního dvora ze dne 18. března 1980, Valsabbia a další v. Komise, 154/78, 205/78, 206/78, 226/78, 227/78, 228/78, 263/78, 264/78, 31/79, 39/79, 83/79 a 85/79, Recueil, s. 907, body 156 až 158). Komise měla obdobně použít zásady platné pro družstva, kdy uložená pokuta bere v potaz zisky, které členové z družstva mají [rozhodnutí Komise 86/596/EHS ze dne 26. listopadu 1986 v řízení podle článku 85 Smlouvy o EHS (IV/31.204 – Meldoc) (Úř. věst. L 348, s. 50)]. Podle žalobkyň mělo totiž uložení vysoké pokuty společnosti CMB ve skutečnosti za cíl dosáhnout politické rovnováhy s pokutou uloženou jednomu francouzskému dopravci (výše uvedené rozhodnutí 92/262 ze dne 1. dubna 1992).

- 213 Zapáté, pokud jde o dobu trvání protiprávních jednání, žalobkyně napadají tvrzení uvedené v bodě 115 odůvodnění rozhodnutí, co se týče dohody s Ogefrem, podle něhož bude zneužívání trvat, dokud tato dohoda nebude ukončena. Zdůrazňují, že jelikož nařízení č. 4056/86 vstoupilo v platnost dne 1. července 1987, zatímco dohoda byla uzavřena v prosinci 1985, Komise neměla žádnou pravomoc uložit pokutu. Navíc uvádějí, že tato doba trvání mohla být zkrácena, kdyby Komise bývala jednala dostatečně rychle (rozsudek Soudního dvora ze dne 6. března 1974, Commercial solvents v. Komise, 6/73 a 7/73, Recueil, s. 223). Kromě toho Komise nebyla oprávněna stanovit konec referenčního období u bojových lodí na listopad 1989, když vychází z dokumentů, z nichž nejnovější pochází z 18. května 1989, a když tomuto tvrzení odporují ostatní zápisy z jednání. Pokud jde o věrnostní slevy, rozhodnutí nemůže konstatovat v bodě 115 odůvodnění rozhodnutí, že jednání bylo ukončeno v listopadu 1989, a současně se na podniky obrátit s doporučením, aby svá věrnostní ujednání uvedly v soulad s čl. 5 odst. 2 nařízení č. 4056/86. Doba trvání protiprávních jednání, která je relativně krátká, neospravedlňuje výši uložené pokuty.
- 214 Zašesté, ve věci T-26/93 žalobkyně, společnost DAL, tvrdí, že jí nemůže být uložena žádná pokuta za jednání, ke kterému došlo po 1. dubnu 1990. K tomuto dni totiž DAL převedla svoji dceřinou společnost Woermann-Linie na CMB.
- 215 Zasedmé, s ohledem na novost použití jak nařízení č. 4056/86, které navíc působí výkladové obtíže, tak teorie společného dominantního postavení, měla Komise podat důkaz, že upravila výpočet částky pokuty.
- 216 Zaosmé, pokud jde o výpočet částky pokuty v případě společného dominantního postavení, žalobkyně uplatňují, že pouze obrat konference Cewal, a nikoli obrat jejích členů měl být brán v úvahu při výpočtu výše pokuty. Kromě toho rozhodující je pouze obrat na relevantním trhu.
- 217 Zadeváté, podle žalobkyň jim nemůže být legálně uložena pokuta, protože nebyly adresátkami oznámení námitek. Okolnost, že nemohla být uložena žádná pokuta konferenci Cewal, protože ta nemá právní subjektivitu, nezprošťuje Komisi podle žalobkyň povinnosti doručit oznámení námitek podnikům a sdělit, že jim bude uložena pokuta.
- 218 Zadesáté, žalobkyně uvádějí, že Komise měla povinnost zohlednit legislativní rámec a hospodářský kontext, v němž docházelo k vytýkanému jednání (rozsudek Soudního dvora ze dne 16. prosince 1975, Suiker Unie a další v. Komise, 40/73 až 48/73, 50/73, 54/73, 55/73, 56/73, 111/73, 113/73 a 114/73, Recueil, s. 1663, body 613 až 620), a tedy v projednávaném případě existenci legálně uděleného výlučného práva. Kromě toho porušila Komise zásadu rovného zacházení, když nedodržela závazky, se kterými vyslovila souhlas ve svém prohlášení o používání článku 86 v odvětví námořní dopravy (Úř. věst. 1981, C 339, s. 4).
- 219 Nakonec žalobkyně hodnotí jako nepřiměřeně vysokou úrokovou sazbu, kterou stanoví článek 7 rozhodnutí pro případ opožděného zaplacení pokuty, tj. 13,25 %, a žádají Soud, aby stanovil sazbu nižší.
- 220 Komise zdůrazňuje závažný a úmyslný charakter uváděných protiprávních jednání, kterými se členové Cewal vědomě snažili vytlačit konkurenta.

- 221 I když připouští, že stížnosti byly obecné povahy, odmítá, že by členové konference systematicky postupovali ve vzájemné spolupráci.
- 222 U výpočtu pokut Komise zdůrazňuje, že uložila samostatnou pokutu každému podniku a nestanovila celkovou částku pokuty, kterou by poté rozdělila mezi podniky. Komise tvrdí, že oznámení námitek, které obsahovalo upozornění na případnou pokutu, bylo adresováno každému z členů konference Cewal. Každý z nich měl tedy možnost předložit vyjádření a projevit své stanovisko. Komise dále uvádí, že jelikož konference Cewal nemá právní subjektivitu, každý zákrok proti ní nutně obnáší i zákrok proti jejím členům.
- 223 V případě CMB odráží vysoká pokuta vedoucí roli, kterou tato společnost hrála v protiprávních jednáních, což je relevantnější faktor než podíl CMB na sdružených příjmech konference. Komise vzala za základ obrat skupiny CMB v liniové dopravě za rok 1991, který je kompromisem mezi obratem z obchodu se Zairem a celkovým obratem. V případě zbývajících tří podniků, vzhledem k jejich menší úloze v konferenci, byly uloženy pokuty stanoveny paušálně a symbolicky, bez přímého vztahu k obratu. Finanční situace jednotlivých podniků byla též náležitě zohledněna, jak o tom svědčí skutečnost, že společností CMZ nebyla vzhledem k jejím vážným finančním potížím uložena žádná pokuta. Co se týče poklesu objemu přepravovaného nákladu, ten se týkal jen let 1991 a 1992 a bylo možné jej přičíst politické krizi v Zairu, jak připouštějí i žalobkyně.
- 224 Komise dále uvádí, že skutečnost, že nebyla uložena pokuta společností Swal a CMZ, nepředstavuje diskriminaci. Swal od roku 1984 není nijak aktivní v námořní dopravě mezi Evropou a Zairem. Pokud jde o CMZ, Komise zdůrazňuje, že její finanční situace byla žalostná, že její lodě byly obstaveny a prodány a že ukončila provoz a její podíl na dopravě byl zajišťován jinými společnostmi za provizi z každé zásilky, která byla přepravena pod konosamentem vydaným společností CMZ.
- 225 Komise uvádí, že rozhodnutí dostatečně vysvětlilo, jak byla určena doba trvání protiprávních jednání. Podle ní čas, který uplynul mezi odhalením protiprávních jednání a oznámením námitek, a poté mezi oznámením námitek a přijetím rozhodnutí, není nepřiměřeně dlouhý.
- 226 Podle Komise použití nařízení č. 4056/86 spadá do obecnějšího rámce použití soutěžních pravidel Společenství. Vytýkané protiprávní jednání nepředstavuje nic nového, co by mohlo odůvodňovat snížení pokuty. Domnívá se také, že pojem společného dominantního postavení je dobře známý a byl již použit dokonce i v tomto specifickém odvětví liniových konferencí (výše uvedené rozhodnutí 92/262 ze dne 1. dubna 1992).
- 227 Okolnost, že pro stanovení výše pokuty v tomto případě byla vzata v potaz výše pokuty stanovené v jiné věci, je podle Komise výrazem účelné správní praxe a nemůže být vykládána jako známka politicky motivovaného rozhodování.
- 228 Nakonec žalovaná tvrdí, že stanovení sazby úroku z prodlení je otázkou, která se netýká legality rozhodnutí. Kromě toho uvádí, že sazba uvedená v článku 7 rozhodnutí je přiměřená, a zdůrazňuje, že žalobkyním byly v každém případě poskytnuty zvláštní výhody při placení.

229 Vedlejší účastnice nepředložily vyjádření k podpůrným návrhovým žádáním.

Závěry Soudu

230 Úvodem je třeba poznamenat, že podle článku 21 nařízení č. 4056/86 má Soudní dvůr pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci, ve smyslu článku 172 Smlouvy, ohledně žalob proti rozhodnutím, kterými Komise uložila pokutu.

231 Zaprvé je třeba připomenout, že pokuty uložené článkem 6 rozhodnutí se týkají pouze zneužívajících jednání vytykaných členům konference Cewal. Jelikož účelem těchto jednání bylo vytlačit jediného konkurenta působícího na trhu, domnívá se Soud, že žalobkyně nemohou popřít záměrnost a závažnost protiprávních jednání.

232 Zadruhé, pokud jde o výpočet pokuty, Soud má za to, že jelikož konference nemá právní subjektivitu, byla Komise oprávněna uložit pokuty členům konference Cewal místo samotné konferenci. V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že kromě Cewal byl každý z členů konference adresátem oznámení námitek. Za těchto okolností a s ohledem na skutečnost, že Cewal nemá právní subjektivitu, se Soud domnívá, že i kdyby oznámení námitek zmiňovalo pouze možnost uložení pokuty konferenci Cewal, co se týká zneužívajících jednání, žalobkyně nemohly nevědět, že existuje hrozba, že případná pokuta bude uložena jim, a nikoli konferenci.

233 Ve věci T-24/93 žalobkyně tvrdí, že jelikož Komise nevzala v úvahu příslušný obrat, uložila pokuty přesahující maximální strop 10 % uvedený v čl. 19 odst. 2 nařízení č. 4056/86. Podle tohoto článku může Komise uložit pokuty až do výše 10 % „obratu za předchozí hospodářský rok každého podniku podílejícího se na protiprávním jednání“, zejména pokud úmyslně nebo z nedbalosti poruší článek 86 Smlouvy. V rámci čl. 15 odst. 2 nařízení Rady č. 17 ze dne 6. února 1962 je podle ustálené judikatury možné za účelem stanovení pokuty přihlédnout jak k celkovému obratu podniku, který představuje údaj, byť jen přibližný a nedokonalý, o jeho velikosti a hospodářské síle, tak k části tohoto obratu, jež pochází z prodeje zboží, které je předmětem protiprávního jednání, a jež tedy může poskytovat ukazatel rozsahu protiprávního jednání (rozsudek Soudu ze dne 14. července 1994, Parker Pen v. Komise, T-77/92, Recueil, s. II-549, bod 94). Soud se domnívá, že tuto judikaturu lze uplatnit na projednávaný případ, jelikož dikce článku 19 nařízení č. 4056/86 je v tomto ohledu identická s dikcí čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17. Za těchto okolností se Soud domnívá, že tím, že Komise vzala za základ obrat CMB z liniové námořní dopravy za rok 1991, neporušila článek 19 nařízení č. 4056/86. Jelikož uložená pokuta představuje 1,4 % tohoto obratu, Komise nepřekročila práh stanovený v článku 19 nařízení.

234 Pokud jde o kritiku vyjádřenou žalobkyněmi a týkající se jejich údajné diskriminace, Soud především konstatuje, že podstata této kritiky spočívá v jejich tvrzení, že pokuty měly být stanoveny podle podílu každé z nich na sdružených příjmech konference Cewal. Tento argument nelze přijmout. Jestliže se ukazuje, že se podniky neúčastnily protiprávního jednání stejným dílem, odvolat se na pevný podíl každého z nich na sdružených příjmech by znamenalo zvýhodnit ty, které se na protiprávním jednání podílely více, a trestat ty, jejichž účast byla menší. Proto tím, že vzala

v úvahu stupeň účasti podniků, a nikoli jejich podíl na sdružených příjmech, Komise neporušila zásadu rovného zacházení.

235 Krom toho samotné zjištění, že pokuta uložená CMB je podstatně vyšší než pokuta uložená ostatním podnikům, ještě neznačí nerovné zacházení. V projednávaném případě zohlednila Komise skutečnost, že CMB ovládá převážnou část dotyčného obchodu, takže dopad jejího jednání na trh je značný, a že v Cewal zaujímá rozhodující postavení. Soud dále poznamenává, že účelem pokuty je rovněž odradit podniky od toho, aby protiprávní jednání spáchaly nanovo, a Komise tak byla oprávněna zohlednit skutečnost, že plavidla patřící skupině CMB přepravovala v době přijetí rozhodnutí téměř veškerý náklad konference. Za těchto okolností se Soud domnívá, že Komise tím, že CMB uložila podstatně vyšší pokutu než ostatním podnikům, neporušila zásadu rovného zacházení.

236 Dále, jelikož od roku 1984 Swal postoupila svá práva jiným členům konference, takže ti pak převáželi její náklady, mohla Komise právem dojít k závěru, že tento lodní dopravce nehrál v protiprávních jednáních aktivní úlohu, a rozhodnout, aniž by porušila zásadu rovného zacházení, že by mu proto neměla být uložena žádná pokuta.

237 Kromě toho Soud uvádí, že ačkoli Komise nepopírala, že se CMZ mohla dotyčných protiprávních jednání účastnit, usoudila, že by CMZ neměla být uložena žádná pokuta vzhledem k vážným potížím, kterými tato společnost procházela. Komise zejména shledala – a žalobkyně to nezpochybňují – že se CMZ musela vzdát svých lodí. Jelikož CMZ již neměla lodě, nevykonávala již sama žádnou námořní dopravu. Za těchto okolností se Soud domnívá, že Komise byla plně oprávněna rozhodnout, že CMZ neuloží žádné pokuty, aniž by tím porušila zásadu rovného zacházení, jelikož žádná z žalobkyň nemůže tvrdit, že se nachází ve stejné situaci jako CMZ.

238 Pokud jde konečně o argument údajného zneužití pravomoci, podle kterého měla pokuta uložená v projednávaném případě za cíl pouze dosáhnout politické rovnováhy s výše uvedeným rozhodnutím 92/262 ze dne 1. dubna 1992, je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury trpí rozhodnutí zneužitím pravomoci pouze tehdy, pokud je patrné na základě objektivních, relevantních a shodujících se nepřímých důkazů, že bylo přijato výlučně nebo alespoň převážně za účelem dosažení jiných než udávaných cílů (zejména rozsudek Soudu ze dne 6. dubna 1995, Ferriere Nord v. Komise, T-143/89, Recueil, s. II-917, bod 68). Tak tomu nemůže být v případě, kdy Komise při stanovení výše pokuty, která má být uložena lodní společnosti, vezme v úvahu pokutu uloženou několik měsíců předtím jinému podniku v odvětví námořní dopravy, zajišťující tak konzistenci používání práva Společenství v oblasti hospodářské soutěže.

239 Zatřetí se Soud domnívá, že jelikož stížnosti, které daly podnět k této věci, byly pouze obecné povahy, v tom smyslu, že praktiky, které byly nakonec vytýkány v rozhodnutí, nebyly v těchto stížnostech označeny, nelze obviňovat členy Cewal, že tyto praktiky neukončili na základě předložených stížností, na rozdíl od toho, co je uvedeno v bodě 104 odůvodnění rozhodnutí. Následkem toho se Soud domnívá, vykonává svou pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci, že výše pokut uložených jednotlivým žalobkyním musí být snížena. Naproti tomu je Soud toho názoru, že nelze přihlížet k údajné spolupráci žalobkyň s Komisí. V tomto ohledu nemá žádný význam skutečnost, že věrnostní ujednání byla uvedena do souladu s čl.

5 odst. 2 nařízení, jelikož na základě tohoto ustanovení nebyla uložena žádná pokuta. Stejně tak okolnost, že Cewal pomáhala Komisi při jednáních s třetími zeměmi nebo s OECD, nemá vliv na výši pokuty ukládané za tři jednání porušující článek 86 Smlouvy. Konečně, vzhledem k tomu, že pokuta se z definice ukládá za určité období, pouhá skutečnost, že sporné praktiky byly ukončeny po uplynutí tohoto období, nestačí k prokázání jakékoli spolupráce s Komisí.

240 Začtvrté, pokud jde o dobu trvání protiprávních jednání, žalobkyně předkládají odlišné argumenty pro každé zneužití, z něhož jsou obviňovány.

241 Co se týče dohody Cewal-Ogefrem, Soud poznamenává, že v bodě 115 odůvodnění rozhodnutí se Komise vyjádřila, že období, které je třeba vzít v úvahu pro stanovení pokut, běží od 1. července 1987, data vstupu nařízení č. 4056/86 v platnost, až do dne přijetí rozhodnutí, jelikož Cewal dohodu nikdy neukončila. Následkem toho nemohou žalobkyně úspěšně tvrdit, že Komise neměla pravomoc *ratione temporis* uložit pokutu, jelikož správně nezohlednila období předcházející vstupu nařízení č. 4056/86 v platnost. Soud však naopak připomíná, že jednání porušující článek 86 může být trestáno, jen pokud jeho existence byla řádně prokázána (výše uvedený rozsudek BPB Industries a British Gypsum v. Komise, bod 98). V projednávaném případě vytýkané zneužívání spočívá v aktivní účasti na provádění dohody a v opakovaných žádostech, aby byla dodržována, motivovaných snahou o vytlačení G a C z trhu. Součástí spisu však není nic, co by nasvědčovalo tomu, že Komise mohla oprávněně dojít k závěru, že protiprávní jednání pokračovalo ještě v prosinci 1992. Zejména nelze vyloučit, že dohoda o spolupráci, přestože nebyla nikdy formálně ukončena, zůstala přesto mrtvou literou. Proto s ohledem na důkazy, jež jsou Soudu dostupné, zejména na zápis z jednání ředitelů Cewal ze dne 21. září 1989, a v rámci výkonu pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci musí mít Soud za to, že období, které je třeba vzít v úvahu, skončilo v září 1989. Z tohoto důvodu musí být pokuta snížena.

242 Pokud jde o otázku bojových lodí, Soud konstatuje, jak uplatňují žalobkyně, že Komise uložila pokutu za období končící v listopadu 1989, zatímco nejnovější dokument, ze kterého vychází, je datován dnem 18. května 1989 a zmiňuje se o tom, že praktika má skončit v září 1989. Ze zápisu z jednání Zaïre Pool Committee ze dne 18. září 1989, zmiňovaného v rozhodnutí pod jinou hlavičkou, a ze zápisu z jednání Zaïre Action Committee ze dne 11. října 1989, v rozhodnutí nezmiňovaného, avšak přiloženého k žalobní odpovědi Komise, ovšem vyplývá, že tyto praktiky pokračovaly, i když ne tak pravidelně, nejméně do posledního čtvrtletí roku 1989. Za těchto okolností se Soud v rámci výkonu své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci domnívá, že není třeba snížit výši pokuty v tomto bodě.

243 Co se týče věrnostních ujednání, žalobkyně odkazují na údajný rozpor mezi bodem 115 odůvodnění rozhodnutí a článkem 5 rozhodnutí. V tomto ohledu stačí konstatovat, že tato dvě ustanovení se týkají dvou různých předmětů. Bod 115 odůvodnění se totiž týká období, které má být vzato v úvahu pro stanovení pokuty podle článku 86 Smlouvy, zatímco článek 5 rozhodnutí se týká protiprávního jednání založeného na skutečnosti, že věrnostní ujednání nejsou v souladu s povinnostmi stanovenými v čl. 5 odst. 2 nařízení č. 4056/86. Avšak jak již bylo řečeno, tato dvě protiprávní jednání jsou odlišná.

- 244 Soud krom toho konstatuje, že argument vycházející z nepřiměřeně dlouhé doby šetření vedeného Komisí se může týkat pouze období mezi podáním stížností a oznámením námitek, tj. od července 1987 do srpna 1990. S ohledem na výše uvedené skutečnosti nemohla být pro účely výpočtu pokuty vzata v úvahu žádná pozdější doba. Avšak v projednávaném případě se Soud domnívá, že vzhledem ke složitosti věci, počtu a rozmanitosti protiprávních jednání, která musela být přezkoumána na základě obecně formulovaných stížností, a počtu dotčených liniových konferencí a lodních společností nelze dobu trvání řízení pokládat za nepřiměřeně dlouhou.
- 245 Soud se nakonec domnívá, že uložené pokuty se nezdají být neúměrné, a to vzhledem k relativně dlouhé době trvání protiprávních jednání, která v jednotlivých případech činila od osmnácti do třiceti měsíců.
- 246 Ve věci T-26/93 žalobkyně DAL uplatňuje, že jelikož s účinností od 1. dubna 1990 prodala svůj podíl ve společnosti Woermann-Linie a již není členem Cewal, nemůže být odpovědná za žádné zneužívání, které nastalo po tomto datu. Soud v rámci organizačních procesních opatření vyslechl v tomto směru Komisi, která odpověděla, že pokuta uložená DAL byla paušální a nebyla vypočítána přímo s ohledem na dobu trvání protiprávních jednání. Soud konstatuje, že tato námitka se může vztahovat pouze na zneužití týkající se provádění dohody s Ogefrem, protože to je jediná praktika, u níž zohledněné období přesahovalo toto datum. Se zřetelem k výše uvedenému bodu 241 se Soud domnívá, že již není zapotřebí, aby o tomto žalobním důvodu rozhodoval.
- 247 Zapáté, co se týče povahy a hodnoty produktů, ačkoli je nemožné, jak se uvádí v rozhodnutí, aby byl určen podíl na trhu, který by měla G a C, kdyby nedošlo k dotčeným jednáním, vytýkaná zneužívající jednání, realizovaná s cílem vytlačit jediného konkurenta, měla nutně za následek zpomalení pronikání tohoto konkurenta na trh. Jelikož Cewal a nezávislý dopravce G a C byli jedinými poskytovateli přepravy mezi severní Evropou a Zairem, byl ovlivněn celý trh. Soud kromě toho poznamenává, že účastnice řízení nezpochybňovaly dopad přepravních tarifů na obchod se zbožím převáženým liniovými plavidly. V rámci své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci se proto Soud domnívá, že není zapotřebí uloženou pokutu snížit.
- 248 Zašesté Soud uvádí, že cíl vytýkaných zneužívajících jednání, tedy vytlačení jediného konkurenta z trhu, není v právu hospodářské soutěže ničím novým; Komise se tak právem mohla domnívat, že není třeba zohledňovat skutečnost, že rozhodnutí bylo jedním z prvních, které bylo přijato na základě nařízení č. 4056/86. Kromě toho má Soud za to, že s ohledem na rozhodnutí Komise 89/93/EHS ze dne 7. prosince 1988 v řízení podle článků 85 a 86 Smlouvy o EHS (IV/31.906, Ploché sklo) (Úř. věst. 1989, L 33, s. 44) a na článek 8 nařízení č. 4056/86 postupovala Komise správně, když ne vzala v úvahu údajně nový charakter pojmu společného dominantního postavení.
- 249 Zasedmé se Soud domnívá, že žalobkyně nemohou užitečně uplatňovat údajnou legální výlučnost udělenou konferenci Cewal, ani se dovolávat norem třetího státu. Tyto prvky nejenže nejsou prokázány, ale ani by nemohly ospravedlňovat použité praktiky, a nemají proto žádný vliv na určení výše pokuty (rozsudek Soudu ze dne 6. dubna 1995, Tréfilunion v. Komise, T-148/89, Recueil, s. II-1063, bod 118). Dále

žalobkyně nemohou vytýkat Komisi, že porušila zásady, které sama stanovila ve výše uvedeném prohlášení o používání článku 86 v odvětví námořní dopravy, jelikož toto prohlášení, zveřejněné v Úředním věstníku v rubrice přípravné akty, se vztahovalo k návrhu nařízení Rady (EHS), kterým se stanoví prováděcí pravidla k článkům 85 a 86 Smlouvy v námořní dopravě (Úř. věst. 1981, C 282, s. 4), a nebylo přeformulováno, když bylo přijato nařízení č. 4056/86.

250 Nakonec Soud prohlašuje, že v rozporu s tvrzením Komise nelze mít za to, že úroková sazba zvláště stanovená v čl. 7 druhém pododstavci výroku netvoří součást rozhodnutí. V důsledku toho je přípustné, aby žalobkyně zpochybňovaly její výši. Žalobkyně však nepředložily žádné poznatky, které by svědčily o tom, že se Komise dopustila omylu, když se odvolala na sazbu používanou Evropským fondem pro měnovou spolupráci pro jeho operace v ECU prvního pracovního dne v měsíci, v němž bylo rozhodnutí přijato, zvýšenou o tři a půl bodu, tj. 13,25 %. Za těchto okolností je třeba argument žalobkyň odmítnout, aniž by bylo třeba zkoumat jejich právní zájem na této záležitosti, jelikož žalobkyně měly ve skutečnosti prospěch z mírnějších opatření ze strany Komise.

251 S přihlédnutím ke všem těmto skutečnostem, a zejména k bodům 239 a 241 tohoto rozsudku, se Soud z titulu své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci domnívá, že částka uložených pokut musí být snížena takto:

- pokuta ve výši 9 600 000 ECU uložená CMB se stanovuje na 8 640 000 ECU;
- pokuta ve výši 200 000 ECU uložená Dafra-Lines se stanovuje na 180 000 ECU;
- pokuta ve výši 200 000 ECU uložená DAL se stanovuje na 180 000 ECU;
- pokuta ve výši 100 000 ECU uložená Nedlloyd se stanovuje na 90 000 ECU.

K nákladům řízení

252 Podle čl. 87 odst. 2 jednacího řádu se účastník řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Podle odstavce 3 téhož článku však Soud může rozdělit náklady mezi účastníky řízení nebo rozhodnout, že každý z nich nese vlastní náklady, pokud každý účastník měl ve věci částečně úspěch i neúspěch. V projednávané věci byly žalobkyně neúspěšné ve všech svých hlavních návrhových žádáních a v podstatné části svých podpůrných návrhových žádání. Za těchto okolností není důvodné použít čl. 87 odst. 3 jednacího řádu. Žalobkyním je proto třeba uložit náhradu nákladů řízení vynaložených žalovanou.

253 Kromě toho žalobkyně ve věci T-24/93 nahradí společně a nerozdílně náklady řízení vynaložené vedlejšími účastnicemi, vzhledem k tomu, že to vedlejší účastnice požadovaly.

Z těchto důvodů

Soud (třetí rozšířený senát)

rozhodl takto:

- 1) **Věci T-24/93, T-25/93, T-26/93 a T-28/93 se spojují pro účely rozsudku.**
- 2) **Žaloby směřující ke zrušení rozhodnutí Komise 93/82/EHS ze dne 23. prosince 1992 v řízení podle článku 85 Smlouvy o EHS (IV/32.448 a IV/32.450: Cewal, Cowac, Ukwal) a článku 86 Smlouvy o EHS (IV/32.448 a IV/32.450: Cewal) se zamítají.**
- 3) **Částka pokut uložených článkem 6 tohoto rozhodnutí se stanovuje takto:**
 - **Compagnie maritime belge SA: 8 640 000 ECU,**
 - **Dafra-Lines A/S: 180 000 ECU,**
 - **Deutsche Afrika-Linien GmbH & Co.: 180 000 ECU,**
 - **Nedlloyd Lijnen BV: 90 000 ECU.**
- 4) **Žalobkyně nahradí všechny náklady řízení vynaložené žalovanou. Kromě toho žalobkyně ve věci T-24/93 (Compagnie maritime belge SA a Compagnie maritime belge transports SA) nahradí společně a nerozdílně všechny náklady řízení vynaložené vedlejšími účastnicemi.**